

ALPHABETVM
NATVRÆ

36.67.

J. Franck

Auction Sitten
Juli 1839

cont. 1 p. 30. 2c

ALPHABETI

verè Naturalis

HEBRAICI

BREVISSIMA

DELINEATIO.

Quæ simul

Methodum suppeditat, juxta quam qui surdi nati sunt, formari possunt, ut non solum saltem loquentes intelligant, sed & ipsi ad sermonis usum perveniant.

In lucem edita

à

F. M. B. ab Helmont.

SULZBACH,

Typis Abrahami Lichtenthaleri.

ANNO M. DC. LXXII.

SI quis Naturæ studeat cognoscere linguam,
 Scriptum hoc ductorem noverit esse sibi.
 Hic Linguae motus proprio sub nomine surgunt,
 Atq; manûs ductum dirigit Oris opus.
 Præcipiti si menti ruis, ne volve, quod extat,
 Nec celeri celeres perde labore notas.
 Os videas, Linguamq; notans, conamina spectes
 Tardius, & totum sponte patebit opus.
 Musica non primo capitur dulcissima raptu,
 Si scandas gradibus mox tibi firmen erit.
 Sic his in studiis producit Liberum, hum,
 Hoc sensum, hinc vivo sermone nit.
 Sic poterit Scriptura legi, sic novendi est:
 Natura hæc CLARO nos jubet loqui.

enissimo Principi & Do-
mino, Domino

CHRISTIANO
AUGUSTO,

Comiti Palatino Rhe-
ni, Duci Bavarix, Julix, Cli-
viæ & Montium, Comiti Veldentix,
Sponhemii, Marcæ Ravensper-
gi & Mœrsæ, Domino in
Ravenstein &c.

PRIN ET DOMINO MEO
LEMENTISSIMO.

renissime Princeps Domine
Clementissime.

Serenitas Vestra mirari po-
terit, quod ego libellum istum
non circa rariores gestorum pu-
blicorum materias, vel arcana quæ-
dam atque sublimia consilia politica
occupatum, sed discursus tantum ali-
quos Philologicos de contentâ quâ-
dam

dam vulgò Lingua, & quòd n.
est vilissima saltem ejus parte
thographica continentem, non ve-
rear dedicando Eidem consecrare;
cum tamen, si Serenissimum Illius no-
men tractatui cuidam præfigere mi-
hi fuisset animus, qui à curis tam sub-
limibus, quibus Seren.^{as} V.^a sum-
mo cum fructu indefinenter occu-
patur, non penitus abhorreret, opere
longè majori atq; nobiliori mihi fo-
ret opus.

At verò quia latere n. on po-
test, inter præclaras quoque
Principe verè dignas Virtutes, qui-
bus Seren.^{as} V.^a, adcurante favore
divino, est prædita, non minime nam
quoq; esse hanc, quod Illi majoribus
negotiis defatigatæ non ulla carior sit
voluptas atque recreatio alia, quam
scrutari scripturas divinas earumque
in lingua originaria uberrimos fon-
tes: & deinceps totum hoc quantu-
lumcunque est opusculum non tan-
tum in celeberrima V.^a Seren.^{is} Re-
fiden-

fide mea enatum est atq; elaboratum,
sed & ibidem prælo subjectum in lu-
cem editur:

Non potui non ad illam erigi fi-
duciam, fore, ut Seren.^{as} V.^a ne
sperneret illud quod aspectu quidem
vile, in recessu tamen, ut spes est, non
omni penitus nervo destitutum erit;
sed tanquam certissimum quoddam
de meâ erga Seren.^{em} V.^{am} fide atq;
observantia testimonium susciperet:
atq; pariter Perpendere dignaretur
Proposuisse illud, de quo tota latius
& proliquis præfatio; an scilicet
tam laudabilis aliqua societas, si illa
tanto cum emolumento posset insti-
tui, quantum inde sperari potest, non
digna sit admodum, cujus curam ali-
quis in tempore in se admitteret: &
annon Ille immortalem omnino lau-
dem gloriamq; immarcescibilem ef-
fet consecuturus, qui rude illud atq;
recens demùm natum consilium,
quod tanquam nudus infantulus in
publicum ibidem est expositum, fa-

2
venti brachio. de terra suscipere ei-
demq; vel prono tantum consilio, vel
multo nobiliori operâ de benefica
quadam tutela prospiceret.

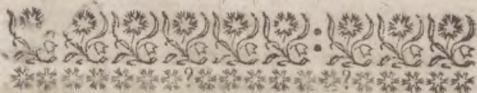
Prout autem totum illud ferven-
tissimo Seren.^{tis} V.^æ ad promoven-
dum Bonum Zelo, præ omnibus aliis
â me exhibetur, Illiusq; liberæ atq; ar-
bitrariæ dispositioni penitus traditur
atque relinquitur: ita Seren.^{em} V.^{am}
protectioni divinæ animitus com-
mendo, cumq; debito felicissimi regi-
minis, omnisq; exoptatâ; perpe-
tuæ prosperitatis voto ortem
usq; permaneo

Serenitatis Vestræ

Obsequentissimus

F. M. B. ab Helmont.

PRÆ-

PRÆFATIO

AD

LECTOREM.

Humanarum societatum, Lector Bene-
vole, tres potissimum inveniuntur spe-
cies, quas præ cæteris honestas, utiles atq^{ue} ju-
cundas appellare licet: prima earum atq^{ue} infi-
ma circa ci-^{vilium} minora præcipue versatur hujus
vitæ ne-^{cessarium} m^{agis} statum potissimum ex-
ternum. ^{quærit}: secunda atq^{ue} summa, Ani-
mæ huius ^{curam} sibi proponit, de ejusque
summæ felicitate sollicita est; Tertia atq^{ue} me-
dia circa literarum ac artium studia occupa-
tur, & eorum uberio-rem quærit fructum at-
que progressum. Omnium atque singularum
hic finis est proximus, ut quod uni nimium est,
commodius à pluribus efficiatur; sive id homi-
nes divina quadam inspiratione instigati pri-
mitus instituerint; sive hæc suaserit communis
utilitas; sive à brutis prima Mortalibus data
sit ansa, velut Apibus, Formicis, Locustis, aliis-
que similibus naturali quadam societate con-
):(5 jun-

12 deinde sequebantur Sectæ Phariseorum, id-
duæorum & Essæorum inq; Ægypto eorum,
qui se Therapeutas appellabant. Si verò ex-
empla quærimus huic societatum speciei ejus-
que nomini magis congrua, certè religiosior
atque sanctior non occurrit quàm sanctissimo-
rum Apostolorum, & septuaginta Discipulo-
rum Christi, ad quorum imitationem post-
modum varii in Ecclesia Christiana exorti
sunt ordines, quorum omnium scopus atque fi-
nis est salus Animæ, quiq; maximam partem
adhuc hodie nullibi ferè non florent. Atq; his,
præter sacra antiquorum Romanorum sode-
litia, meritò opponi potest imitatio illa eorum
societas, qui ante annos haud multos, nefa-
ria illa conjuratione de propaganda doctrina
Atheismi sese conjunxerant, e quorum numero
& Julius Cæsar Vanninus extitit.

Istis duabus autem celebriorum societatum
speciebus omisissis jam ad tertiam pergendum
est, quæ magis accedit ad nostrum in hac præ-
fatione propositum, & ab Eruditione norien-
sortiri posset. Postquam enim per DEI Gra-
tiam Artium liberalium optimarumq; scien-
tiarum cultura etiam in locis istis Occidenta-
libus ac Septentrionalibus florere cœpit, non
defuerunt hinc inde cultiora ingenia, quæ so-
cietate-

et *libus conjuncta*, porrectis quasi manibus
id unum contenderunt, ut aperta semel stu-
diis janua ne clauderetur iterum, sed poti. s,
remotis magis magisque obstaculis, latius pa-
teret. Horum igitur una pars Naturam si-
bi proposuit pervestigandam, prout exempli
loco nobis est Societas Regia Anglicana, cu-
jus disquisitiones atque experimenta, quam-
vis nondum ubivis divulgantur, atque præter
ea, quæ Digbæus & Boylius haud infimi in il-
la subsellii Viri in lucem ediderunt, rarius in
publicum prodeunt, non exiguam tamen ali-
quando præstare abunt utilitatem Universæ Rei-
publicæ. Atque huc deinde & illa
pertinet. *Quorum quorundam societas*,
qui sese *illos cognominant*, à quibus iti-
dem eleg. antissima dies jam vidit specimina in
Ampe Graphia, Gammarologia, Tractatu de
Scorzonera & forte aliis. Præter hos & alio-
rum quorundam occurrit species, qui istum sibi
proposuere scopum, ut linguam suam excole-
rent vernaculam, inq. ea varias scientias ar-
tesq. optimas in eorum gratiam, qui linguas
exoticas ignorant, publicæ luci expone-
rent; quales sunt apud Gallos atque Italos
Academici, apud Germanos Societas Fructi-
fera; Sodalitium Germanorum animorum,
):(7 Ordo

149 Si igitur omnes istæ jam enumeratæ Societates non tantum laude admodum dignæ, sed & utiles præter modum & proficue sunt, fieri non potest, quin & laudabile atq; utile præ cæteris esset tale quoddam sodalitium, quod circa culturam Linguarum Sacrarum, præcipue autem Hebraicæ occuparetur, ejusque curam in publicam totius Christianæ Gentis utilitatem in se susciperet; quod procul dubio factu non adeo esset difficile. Atque mihi circa talia nunc occupato ulterius candi erit materia, si forte Clarissimi, & ignissimi horum studiorum Cultores hoc quoque dantenus excitari possent, ut ad promovendam ulterius DEI gloriam societate initâ, conjunctis atq; communicatis viribus tale quid efficerent, quod uni, propter nimiam humanarum facultatum imbecillitatem, alias non foret possibile.

Et ut ab Honestæ confirmationis meæ capiam initium, notum omnibus esse scio, quod non tantum societates, sodalitia, fœdera, uniones & similia generatim omnia, sed & omnes omni-

non solum hominum actiones atque occupationes ex
 eo saltem aliis præstare dicantur, si objectum
 præ cæteris habeant honestius atque nobilius: Ex
 hac enim ratione Aurifices Figulis, & Sodali-
 tia religiosa profanis non immerito præfe-
 runtur. Cum autem jam de præstantia no-
 bilissimi Societatis hujus Objecti, Linguaque
 Hebraicæ dignitate incomparabili mihi ser-
 mo est instituendus, jam verba mihi desice-
 re, linguamque meam cum reliquis omnibus
 coram ista omnium Linguarum Regina ob-
 mutescere, atque suam in hoc dicendi genere
 impotentiam publice manifestare persentisco.
 Non enim humana est hæc lingua, sed
 quod non quot unquam in Orbe fuerunt
 alii con, divina simul atque coelestis, id-
 que non saltem Originis, sed & Culturæ
 usque ratione. Sapientissimus quippe to-
 tius hujus Universi Conditor non tantum
 in primæva Creatione primo statim Homini
 eandem implantavit atque concreavit, sed post-
 modum etiam subservientibus non fidelissimo-
 rum saltem Ministrorum, sed assumtis propriis
 quoque Organis atque Digitis, non semel eam beni-
 gnisime usus est. Atque hoc ipso clare satis
 omnibus in universum Hominibus manifesta-
 vit, quanti ipse eandem ubique velit æstimari.

Quod

Quod Carolus Magnus Imperator Germanice
 est locutus, magno sibi honori ducunt Germano-
 rum Nationes, eoque ipso contra Gallorum
 Gentem firmiter probare contendunt, quod
 summum illud Imperii decus pro Patria Ger-
 maniam habuerit, primumque illum inter
 omnes Honorem a Græcis ad istius non autem
 Galliæ Populum transtulerit. Si igitur glo-
 riosum hoc est linguæ Germanicæ, quod pro-
 lata sit a summo illo atque gloriosissimo Mo-
 narcha; quantò magis ex eo augebitur He-
 braicæ linguæ gloria atq; dignitas, quod ab
 ipso DEO, qui omnium Domⁱⁿⁱ norum atque
 Regum Dominus est adhibita uno modo
 sit. Cum hac nempe non ita, bet, ve-
 lut de lingua stylog^o Platonis quia ait: Jo-
 vem ipsum, si de cælo descenderet, non aliter
 nec melius illo Philosopho locuturum esse; Sed
 hic revera sic factum est, ut omnium Deorum
 Deus, quandocunque de cælo descendisse dici-
 tur, non alia quam Hebræorum lingua locu-
 tus sit. Si igitur plerunque Aulici maximi
 æstimant illam linguam, qua vel Rex ipse vel
 Regina utuntur, adeò ut & ipsi eandem omni-
 bus modis excolant, sperantes se propterea,
 majorem promerituros esse Gratiam, & ad
 altiores dignitatum gradus ascendere posse,
 prout

pro in Aula Polonica Gallorum, inq; Imper-
atoria atque Gallica Hispanorum linguam
æstimari notum est; quanti Hebraica lingua, 17
quâ communissimè maximus ille omnium Mo-
narcharum Imperator est usus, æstimanda erit
ab iis omnibus, qui in sanctissima ejus Aula ad
perpetuam illius gratiam atque summos hono-
res aspirant? Præcipue cum illa non ejusdem
generis cum Gallica atque Hispanica aliisque
recentioribus aliunde consarcinatis atque con-
fuis, sed Mater & Scaturigo reliquarum o-
mnium, adeoque longè antiquior sit quam
Græca, Latine, Germanica & Sclavonica,
quæ communiter fundamentales dicuntur, eò
quod in regione Babylonica exortæ sint,
& postea ex varia commixtione multas
alias progenierint. Illa etenim in usu fuit
sola quamdiu totus Terrarum Orbis unius la-
bi fuisse dicitur, usque ad notabilem illam o-
mnium Gentium dispersionem; & in ista confu-
sione illa quoq; sola fundamentum cæterarum
permansit atque regula. An autem hæc non
sufficiant ad dignitatem illius debite extollen-
dam omnes illi considerent, quibus non deest
judicium discernendi honorem parentibus de-
bitum à liberorum honore; quiq; intelligunt,
quantum distent purissimus quidam & Cla-
rissi-

18
rissimus Fonticulus atque Rivuli ali. "no
Muscoque obsiti & ad aquarum usque per u-
riam paludosi. Et ne quis existimet sermo-
nem nobis esse de cassa nuce, merisque Cor-
ticibus suo Nucleo destitutis, certè non da-
tur in tota rerum universitate lingua a-
lia, è qua plus Sapientie addisci queat,
quam ista. Quod enim Scaturigo veræ
Sapientie dicitur Lingua Græca, id ve-
rum quidem est, si illa cum aliis poste-
riorum ætatum Linguis conferatur; sed
si ad Sanctam istam fiat respectus, cer-
tè hic Solem habebimus, cuiusque Lumen
primogenium, ibi verò, si l^{us} eosum quid
observatur, non nisi pau. veriemus
Lunam, cujus omnis Splendor aliunde
quàm à nostro Sole derivatur. Hebræi e-
nim non tantum omnium bonarum Artium
fuerunt inventores, quippe à quibus Davide
teste, per Josephum in Ægypto propagata est
Sapientia, unde illa postmodum in Græciam,
& ad alios Populos derivata est; sed ve-
rus quoque atque genuinus DEI Cultus,
in quo solo prima & una Sapientia funda-
ta est, primis innotuit Hebræis, & ab iis
in alias Gentes emanavit. Et si aurea
illa V. T. scripta respiciamus, quid ibi inve-
nie-

Aliud, quàm profundissimam omnium
 Artium atque Scientiarum Aurifodinam,
 & Gazophylacium, in quo preciosissimæ
 Gemmæ Philosophicæ, immensæ Divitiæ
 Juris, & quod primarium, omnes Divi-
 næ atque Salvificæ Sapientiæ Thesauri re-
 conduntur? Ut taceam, quod exinde u-
 nicum verissimæ Chronologiæ lumen afful-
 geat, ibidem purissimum omnium Virtutum
 atque Vitiorum Speculum pateat, & ex isto
 Fonte exactissimæ totius Politicæ & Oe-
 conomicæ regulæ hauriri queant. Et u-
 tinam prolixius demonstrare liceret, quan-
 ta admiranda illi Libri sub simplici sua Li-
 tera non solum tantum, sed & Morum
 contineant materia, ut de arcanis Vaticini-
 orum nunc proferam in medium!
 Verum de istis omnibus Doctissimus Vir
 Henricus Morus in Conjectura sua Cabbali-
 stica tam insignia edidit Specimina, ut illa
 sine admiratione legi nequeant; & utinam
 ea per omnes non Mosis tantum, sed to-
 tius Scripturæ Sacræ libros pari methodo
 deducerentur; atque iste labor aliquan-
 do annitente tota illa, de qua loquor
 Societate, cum æterna & immortalis no-
 minis ejus gloria susciperetur! Et jam
 finire

20
finire possem ea, quæ de insigni hujus
excellencia in medium proferre constitui, nij
universa omnium rerum Natura aurem qua-
si mihi velleret, urgeretque, ut & suo nomine
testarer publicè, quod nulla inter omnes ter-
reni Orbis Populos exculta lingua alia tam
exactè cum ipsa conveniat, atque hæc; & ex-
inde nulla quoq; possit esse digna, quæ huic præ-
feratur. Ut autem hoc demonstrari queat
commodè ad manus nobis est Exemplum primi
nostri Parentis Adami, imponentis nomina o-
mnibus à DEO sibi adductis animantibus.
Ille enim jam tum procul dū^o in sese depre-
henderat se internas Intellect^u operationes
atq; commotiones omnes ei^us. vicissimas,
certa quādam oris vocisq; dil^u ne atque
articulatione posse exprimere quam exactissi-
mè, de hac enim illius perfectione adhuc um-
bra quædam in Hominibus post miserandum
illum lapsum est reliqua, cujus beneficio illi
sonum, voces, & verba sua, immutato pau-
lulum saltem animi statu notanter admodum
variare solent, quamvis ob nimiam Naturæ
sic constitutæ imperfectionem plerumq; satis
inarticulatè: Umbram autem tantum reli-
quam in nobis dixi, quia non omnia interna
adeò nobis innotescunt, prout ea in summā illā
sapien-

concreta exaltatione Adam co-
cebat, unde etiam aliquas tantum & non
omnes mentis commotiones suis signis expri-
mere possumus. Deinde necesse etiam est, A-
damum jam tum accuratius scivisse, intelle-
ctum suum intelligendo fieri omnia, atque
identificari cum quocunq; objecto scibili, un-
de sequitur externa omnia in actu intelligen-
di ipsi facta esse quam presentissima, quip-
pe mente potius comprehensa quam appre-
hensa; cujus etiam reliquæ adhuc in Homine
superesse deprehenduntur, cum objecta ad mi-
nimum Ideali Intellectum nostrum ingredi
videmus, quasi delineatione quadam
ibidem adumbrari. Si ergo in
actu illo nationis animalium, ex ipsis-
sima quavis objectorum natura, intima
semper nascebatur in intellectu ejus operatio
atq; commotio, quales articulata quadam
vocis specificatione ab ipsius ore designari po-
tuisse superius demonstravi, jam etiam se-
quitur linguam ejus, quæ Hebraica erat ex-
actissimam non animalium tantum, sed & o-
mnium Entium naturam vocabulis propriis
expressisse & ad vivum delineasse.

Jam prodeat, si aliqua invenitur Lingua-
rum, de qua tam mira Naturæ suæ proprie-
tates,

tas tanta demonstrationis certitudinem
at probari ! Iam prodeat & societas ,
qua , quæ circa tam nobile occupata Obje-
ctum , utringq; & Naturæ secreta , & lingua-
rum simul arcanos perscrutetur recessus. Cer-
tè cum aliquando , si in Fatis est , in talia
ulteriùs inquireret sodalitium aliquod , qua-
lium in præsentì Opusculo exiguum quidem
sed nobilissimum editur specimen , ubi inve-
nietur in omnibus Nationibus vel glorio-
sius vel utiliùs aliquid ? Et sanè mirum est
omninò , quod Animi Hominum , qui alias
non raro sublimibus , atq; ^à communi rerum
usu remotioribus delectantur Nationibus ,
non jam dudum medio ^{ordinario}
quæsi verint gloriosam laborum ^{rum} im-
mortalitatem ; atq; dolendum , quæ tot tamq;
variæ societates tam exiguis sæpissimò rebus
distineri voluerint , prætermisso proposito tam
claro atq; nobili.

Sed in promptu cuivis est causa , quod nimi-
rum multi evidentem ubivis utilitatem , quam
secuturam demùm spectare malint gloriam :
& quoniam illa non in primo statim horum
studiorum limine omnibus occurrit , hinc fa-
ctum videtur , ut pleriq; eandem vix ullibi dari
puta-

putant. Rem ipsam igitur postulare vi-
 uere, ut ad emolumentum quoque, primum
 quorundam in laboribus suis scopum accedam,
 aciemque illius calcaris atque stimuli; quo solo
 plerique ad maiora excitantur, pro viribus eli-
 mem atque exacuam. Perpendite igitur quæ-
 so, laudatissimi linguarum cultores, an un-
 quam utilius quid tali societate dum Sol ste-
 tit, productum sit in medium, excepta tamen
 suprema illa atque sanctissima societatum spe-
 cie: putatisne societates illas mercatorias,
 (his enim vulgò utilitas ferè unice adscribi-
 tur) negotia sua unquam tam evidenter pro-
 movisse, quam hæc nostra promotura esset uti-
 lissima in utilitate & bonarum litera-
 rum cultura? videturne aurum illud,
 quod tam parvis atque impensis illarum sodali-
 tatum beneficio ex Indiis convehitur compa-
 rari posse, cum nostro hoc altero, quod accu-
 rante societate hac proposita tam facile è mi-
 neris sui erui, multoque minoribus impensis ex
 Ophire longè viciniore comportari posset? Sed
 cur non de summa omnium & primaria or-
 dior utilitate, quæ est solius DEI gloria.
 Ad illam enim promovendam atque amplifican-
 dam, non cuncti saltem homines, sed omnes
 obligantur creaturæ? Quanam autem est illa
 socie-

24 Societas, quæ eandem tam firmo . . . uam
 quæsiuerit proposito, tamq̃ certo assecuta sit
 fructu, atq̃ hanc facturam videmus? Certè
 in honorem atq̃ gloriam Patriæ suæ, linguæq̃
 suæ vernaculæ propagationem aliquid insti-
 tuere laude non est indignum, nec inutile; nec
 gloriâ atq̃ emolumento destituitur illud pro-
 positum, quod tendit ad culturam illius artis,
 cui quis præcipuè est addictus: sed primariò
 in opere quodam respicere unicam illam &
 summam utilitatem, quæ est altissimi DEI
 gloria, illud omninò tantum inter cætera o-
 mnia eminere manifestum est. ^{ad} quantum len-
 ta solent inter viburna cupre, Et ut ad
 rem ipsam aliquanto p. . . dam, sub
 universali illo primò specialior urrit u-
 sus, quod totus Christianorum po. . . s per hoc
 medium ad meliorem & exactiorem sacra-
 tissimorum V. T. librorum intellectum quam
 facillimè pervenire queat. Notum enim est
 apud peritos harum rerum atque in confesso,
 quod in hunc usq̃ diem ne unica quidem trans-
 latio inventa sit, quæ per omnia accuratè cum
 purissimis Hebræi textis fontibus conveniat: nec
 spes est ullam inventum iri unquam, quæ illâ
 virtute, illa vita atque maiestate illaq̃ sensus
 profunditate polleat, quam vivus ille ac poten-
 tissimus

tissim. sed occultus simul DEUS suæ linguæ, &
 præsertim his scriptis suis propriis ipse inseruit
 atq; implantavit. Unde non incongruè Transla- 25
 tor ille: Qui Prophetas, inquit, tam eleganti atq;
 efficaci stylo introducere vellet loquentes in
 versione quadam, atq; in ipso textu iidem sese
 manifestant, ille non absimilis foret alicui, qui
 lusciniæ cogere vellet, ut dulcissima vocis sua-
 vitate deposita, cuculando imitetur cuculum.
 Si quis igitur voluntatem atq; arcana DEI non
 tantum ipse rectius disceret, sed & aliis ad in-
 timiorem eorundem intellectum viam sterneret
 commodam, annon ille de vera utilitate
 non sibi tam ^m, sed toti Christianorum com-
 munitati ^{accurata} merito gloriari posset?
 Præcipuè ^{accurata} illa Sacrarum Scriptura-
 rum scrupulis institueretur, ut quis sine præ-
 concepta hypothesis & studio partiæ ubiq; inqui-
 reret, an etiam Librarii illi, quibus DEUS sua
 contredidit elogia, semper & ubiq; sat candidi
 aut providi fuerint in illorum conservatione:
 in quo scrutandi genere Capellus atq; J. Vossius
 exemplo nobis esse possunt; Et sanè optandum
 esset, ut talis inquisitio cum collatione antiquis-
 simarum & celeberrimarum versionum absq;
 Philodoxia ex mero veritatis amore per omnes
 V. T. libros accuratius institueretur, id quod
 cum unius non sit, cum summa utilitate in ta-
): () : (li de

li de qua loquimur, societate curari. Si enim Græcorum atq; Latinorum Autorum scripta tantâ hodiè tamq; exquisita diligentia undiquaq; revidentur, ut sæpè ob minimam quandam voculam multum temporis insumatur, nec parum impendatur operæ, quanto labore non digni essent sanctissimi illi Libri, quorum respectu omnes reliqui volitant velut umbrae.

Sed ad Libros N. T. quoque accedo, ad quorum itidem veriore intellectionem aliter perveniri non potest, quam per diligentiorum literarum Hebraicarum culturam. Græca enim illa Lingua, qua iidem conscripti sunt; non est de natura vulgaræ illius, sed iocunditate gaudet planè peculiari, quale nec apud Græcos nec apud Platonem vel Demosthenem reperitur, unde celeberrimi illi Viri Scaliger, Drusius, Heynsius aliq; ab iis Hebræorum contritibus, qui inter Græcos degentes Hellenistæ dicebantur, nomine proprio eam vocarunt Hellenisticam; eoque ipso satis superq; docuerunt, istam in phrasi ubique ferè cum Hebraica convenire, atque sine illius perfectiori intellectu accuratè exponi non posse. Huc accedunt præter phrasin modumq; loquendi multæ res, earumq; affectiones, quæ sine auxilio linguae Hebraicæ commodè intelligi nequeunt, qualia sunt omnia, quæ ad Topographiam, Traditiones,

nes, Insuetudines, jura, ædes, vestes & simi-
lia alia pertinent, de quibus omnibus non nisi
ex scriptis Hebræorum vera petenda est histo-
ria: ut nihil jam dicam de allegatis undiquaq;
è V. T. vaticiniis dictisq; quamplurimis. Sic-
ut autem ad dignoscendam beneficio linguæ
Hebraicæ dialectum hellenisticam ex Heynsio
in Nonnum non parum effulget luminis, ita
ad intelligendas res ipsas, quarum descriptio-
nem ab Hebræis assumendam esse modo retuli,
Lightfootius in Horis suis Hebraicis in Mat-
thæum & Marcum tam egregiam præstitit
operam, ut laudes ejus propterea nunquam sa-
tis extolli possint. Et utinam quoque non
tantum hæc ejus in priorem ad Corinthios
ad plures referrentur, sed & vel illius vel alius
cujusdam iuxta hanc methodum studio omnia
totius V. T. volumina illustrarentur, ut multa
quæ obscura adhuc sunt, aliquantulum hac ra-
tione, sua tandem luce radiarent. Et quam
egregius esset iste labor, si a tota quadam socie-
tate conjunctis operis in illum incumberetur,
ut non citius saltem sed & rectius prodirent il-
le curæ!

Imò quid putatis, profuturam hanc socie-
tatem misero illi nec dum illuminato Judeorum po-
pulo? annon sperari posset fore, ut velum illud Mosai-
cum, quo velata sunt facies illorum, si non ex toto sal-

sem ex parte tollatur illius beneficio? annon Tibile
esset, ut cecitas illa, quæ ex parte Israëlì evenit, qua-
dantenus etiam sanaretur? Certè si unquam argu-
mentorum aliqua est vis, negari non potest, eorum præ-
ceteris quam maximam esse, quæ domestica dicuntur,
& quibus proprio quasi gladio jugulari possint adver-
sarii: Imò si contra Judeos unquam valuerunt argu-
menta, notum est illa vix fuisse alia, quam quæ à te-
stimonio è propriis ipsorum scriptis desumpta fuerint.
Et fortè Dominus benediceret laboribus istis tam piis
tamq; justis, ut plus hac via quam violenta coactione
efficeretur.

Sed nunc redeundum mihi est ad Philosophiam Ve-
terum, de qua jam superius aliqua facta est mentio,
atq; ostendendum breviter, quante usui hæc societas &
eidem foret. Si enim verum est, quod Pythagoras, ut de
illo refert Jamblichus, sapientiâ suâ edicerit à Pro-
phetis, Successoribus cujusdam Moschi in Phœnicia; Si
verum quoq; est illud, quod sapien-^{tiâ} ^{simâ} ^{lexorū} na-
tio pro dedecore sibi reputasset olim, si vel ^{ma} Philo-
sophiæ portio ab alienâ Gente ad se trans-^{irout} Ar-
rogantiæ hujus Exempla & in Egyptiorū atq; Persarū
& hodiè adhuc in Sinensium Populo reperiuntur. Si por-
rò Philosophia Platonica in plerisq; concordat cum Py-
thagorea, eamq; Divinus ille Vir, Numenio Teste, pari-
ter à Judeis accepit: certè hinc sequitur, non rectè
sentire eos, qui statuunt, Judeos multas à Platone as-
sumsisse opiniones, cum dicendum potius sit contrari-
um: Porro & inde sequitur, quod ex antiquis Judeo-
rum scriptis insignia vera Philosophia Mosàica atque
Prophetica excerpti queant, quodq; fabule
illæ & parabole, quæ plerisq; tam absurde videntur,
tanta absurditate atq; vanitate non laborent, ac multi
existimant, cum obscurius hoc dicendi genus non apud
ante-

antiquos tantum Philosophos, sed & apud veteres Ju-
 deos potissimum, prout testantur scripta Prophetica in
 usu fuerint, unde & ab ipso Christo Domino nostro si-
 mile quid usurpatum legimus. Si qui igitur in tali so-
 cietate tam insignia gemina antiquitatis Judaicae
 monumenta, non hodie demum vel heri adinventas; sed
 ante multa annorum millia jam tradita eruerent,
 quanta exinde toti literatorum communitati pronasce-
 retur utilitas! Certè quæ alii de Aristotelicis atq; Pla-
 tonicis Opinionibus conscribunt, deq; Philosophia De-
 mocritica, Epicurea, atq; Pythagorica investigant, re-
 spectu eorum, quæ de hac Mosaica Prophetica atq; A-
 postolica Sapientia inventum iri scio, non nisi paleæ es-
 sent & quisquiliæ. Quod si jam ulterius pergerem, ad-
 que plures utilitates adducendas transire vellem, diem
 mihi & verba fore novi, quare ad facilitatem totius
 negotii accedam. Insistens quænam commodè talis quedam
 societas institui queat, quæ tot utilitates summas
 cum laude promulget in Christianorum Populo. Post-
 quam enim per DEI gratiam Reuchlini temporibus
 prevaluit, illa factio, quæ Hebræorum Scripta ab inte-
 ritu vindicavit, atq; ne comburerentur effecit, nun-
 quam non inventi sunt Viri laudatissimi omnium Reli-
 gionum, quibus de meliore luto finxit Præcordia Ti-
 tan, qui hanc linguam pro virili excoluerunt. Atque
 hic enarrare possem prolixius, quam insignes jam in
 publicum prodierint circa hæc studia labores, Autori-
 bus Bangio, Buxtorffius, Calovio, Capello, Carpzovio,
 Cochio L'Empereurio, Galatino, Gaulminio, Gentio,
 Hottingero, Kirchero, Leusdenio, Masio, Mayero,
 Morino, Muis, Pocockio, Raymundo Martini, Rit-
 zangelio, Sauberto, Sheringamio, Schertzero, Schickar-
 do, Schmidio, Voisin, Waltonio, & multis Viris Clari-
 ssimis aliis; hic referre possem eorum conatus, qui in
): (): (3 Lexi-

30
 Lexicographia hujus Linguae suam probarum indu-
 striam, quales sunt, ut è pluribus paucissimos nominem,
 Amama, Arenarius, Bellarminus Cardinalis, Boh-
 lius, Dillherrus, Neander, Pagninus, Schindlerus, Tro-
 stius, & eorum similes ferè innumeri: porro in medium
 proferre possem aliquid de Potentissimorum Regum, at-
 que Principum, aliorumq; insignium Virorum sive sum-
 mibus sive laboribus, quibus allaborantibus Sacra Bi-
 blia sepius cum summo splendore sunt edita, unde
 jam Opera illa Regia Hispanicum atq; Gallicum, nec
 non Biblia Polyglotta Anglicana extant, ut nihil nunc
 de diligentissimo Aria, Bombergo, Huttero, Münste-
 ro, alijsq; similibus memorem: tandem dicere possem,
 quod Liber Misnarum cum commentationibus Rambam-
 mi atq; Bartenore omnibus, in linguam Hispanicam
 translatus, in nostris jam sit manibus, atq; quam fa-
 cillimè sive hac, sive latina lingua in- edi posset:
 Sed quid opus est Minervam docere, suff- e Impe-
 ritis aliquantulum ostendisse, quid jam tis studiis
 ubiq; sit prelaboratum, & quam faci- otio jam
 ulterior fieri posset progressus, ut tandem ad denam in
 his omnibus lucem accedere liceret. Et quid ob- taret,
 quo minus quam facillimè moveri se paterentur Gene-
 rosi Animi, ut non considerato Religionis discrimine,
 ad istam societatem accederent, in qua tam directè pro-
 moveretur DEI gloria, tam efficaciter quereretur pu-
 blica utilitas, & singulorum fama atq; celebritas tam
 insigniter augeri posset? De jucunditate talium labo-
 rum nihil referam, qui, si præscientibus atq; consen-
 tientibus tot Viris Clarissimis, de rebus suâ Naturâ
 sublimibus, sed simul ob varietatem jucundissimis, in
 certam & infallibilem non sui tantum, sed & aliorum
 utilitatem susciperentur atque absolverentur, bone
 DEUS! quam latè & promptè succederent omnia!
 Nec

Nec solum est, inventum in quosdam, qui, quod u-
 beriori facultatum copia à DEO ditati sint, tanquam
 Nutritii optimorum studiorum in illum saltem finem
 huic sodalitis sese adjungerent, ut necessarios ad edi-
 tionem bonorum librorum sumtus suppeditarent, &
 postmodum suos quoque exinde caperent fructus; Ne
 fortè ex impensarum defectu insignia quedam Opera
 blattarum ac tinearum fiant esca, atq; novercante ad-
 eò Lucina haud unquam prodeant in lucem. Et quis è
 Magnatibus atq; Principibus cum debita submissione
 atque reverentia rogatus erubesceret in sese suscipere
 tam maximè laudabilis atq; fructiferae societatis pa-
 trocinium, ut inde non tantum præclara in eam confer-
 retur auctoritas, sed etiam esset aliquis, qui de illius
 conservatione atq; propagatione paternam quasi gerc-
 ret curam? ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶

32
bellicis inaudiunt, ad famam sodalitiis longè no-
lioris atq; præstantioris moveri atque effervescere? Si enim
legitima & honesta æmulatio, quæ Mater est omnium
illustrium variorumq; facinorum, ullo modo atq; medio
excitari interq; gloriæ cupidos accendi potest, certè hic
datur medium eandem non tantum quadantenus exci-
tandi, sed & cum summo omnium Bonorum fructu per-
fectissimè conservandi atq; propagandi: Si contra Con-
cordia vera illa & unica felicitatis humanæ Inventrix
atq; Conservatrix pariter ulla ratione inter Christianos
restitui posse videtur, judicate queso, quibuscumq; curæ
sunt similia, an non exinde egregium quoque tam uni-
versali bono exurgere possit initium, unde postmodum
illud quasi spontè succederet, quod à tot millibus Probo-
rum tantis cum suspiriis tam diu desideratum est.

Horum omnium consideratio ^{Aut} in hujus Opus-
culi, sperantem fore, ut laudatissimum ^{et} propositum
ullo modo dari queat effectus, per ^{motum} de na-
turali Alphabeto Hebraico primò ^{sau} propriam
Ingenii Exercitationem invenerat, non ^{is} occultat-
ret, sed ad solius DEI gloriam, & communem utilita-
tem promovendam, insequenti Methodo Latina ac
Germanica lingua conscribi curaret, figurisque æneis
quantum fieri potuit illustratam publicæ luci exponeret.
Antè omnia verò Lectores, quicumq; demum illi fue-
rint, etiam atq; etiam rogat, ut temerarium illud &
præcox judicium circa rem tanti momenti tantisper sus-
pensum teneant, donec paucissima hæc folia probe per-
spexerint, lucemq; veritatis, quæ procul dubio non diu
illos latebit sensim in se admiserint. Illi autem Domi-
no, cujus honor hic & ubiq; solus queritur, sit laus &
gratiarum actio in omnia seculorum secula. Datum
Sulzbaci d. 6. Jan. 1667.

R. A. K. C.

Argumentum totius Opusculi.

Libellus iste commodè dividitur in 3. Partes:
quarum

- I. Non nisi parasceve est ad rem ipsam, in quinque colloquiis.
- II. Est Explicatio Alphabeti naturalis in se considerati colloquio sexto.
- III. Conclusionis loco annexa est de tota Lingua Sancta, ejusq; perfectione, colloquio septimo.

PARTIS PRIMÆ

Colloquium primum agit de variis Oris humani motionibus atq; conformationibus, & quomodo qui à nativitate surdi sunt illas intelligere, mentemq; loquentium exinde perspicere queant. Nimirum

1. Quod surdi nati sunt motu lingue non caveant, & dicantur muti. 2. Quod iidem ex variis oris li- motibus alios loquentes intelligere discant. 3. Ad hæc ad eum modum fiant, quo alii legere discant. 4. Quod ista melius procedant in Oriente, quàm in locis Septentrionalibus. 5. Qua ratione tales ad usum sermonis adduci queant. 6. Exemplum de surdo quodam, qui eò perductus est, ut loquentium mentem in omnibus assequi potuerit.

Colloquium secundum ad rem ipsam propiùs accedit, & in specie de admiranda quadam Hebrææ Lingue proprietate paulò exactiùs agit. Nimirum

1. Quod illius literæ non nisi pìctura sint representantes varios lingue nostræ motus. 2. Unde factum sit, quod veræ illarum literarum figura non ampliùs in usu sint apud Judæos. 3. Quomodo Judæi ipsi con-

conquerantur de ignorantia sua. 4. *Quam difficile sit ista persuadere hominibus, ac unde illud.* 5. *Quo ordine quis à literis facto initio ad plenum scripturæ sensum ejusq; enunciationem perveniat.* 6. *Quanta sit difficultas clarè ac perspicuè de istis omnibus loquendi.* 7. *Qua methodo descriptum atque explicatum sit hoc Alphabetum.* 8. *Quæ modestia hic opus sit.* 9. *Collatio hujus Alphabeti cum reliquis Hebraicè scribendi generibus, adjectâ simplici quadam disquisitione de veris & genuinis Antiquorum literis.* 10. *Unde tot scribendi genera enata sint.* 11. *Unde sese offerat occasio naturale hoc scribendi genus inveniendi, & quid ad illud conferant literarum Nomina.*

Colloquium tertium specialiora quædam proponit Præparatoria, nimirum de Natura & qualitatibus Linguae humanæ, initium facto à loquelâ infantum; nempe

1. *Quod illa proveniat ex Idea matris vocis.* 2. *Quo ordine illud fiat.* 3. *Unde originem habeat vox incantandi.* 4. *Quare homo ad motus suos non attendat.* 5. *Quod ad sermonem ejus pertineat soni vocisq; mutatio, & quomodo illa è diversis oris dentiumq; apertionibus demonstrari queat.* 6. *Sequitur descriptio Linguae, ac* 7. *Epiglottidis.* 8. *Designatur Arteria aspera.* 9. *Et Oesophagus* 10. *De Ventri- loquis eorumque loquendi modo.* 11. *De meatu anhelitus* 12. *Et phlegmate illâc descendente, ac quomodo illius maturitas queat impediri.* 13. *De Uvula.* 14. *De parte palati membranosa* 15. *De motu Uvulae* 16. *De parte palati anteriori* 17. *Axiomata quædam de motu Linguae.*

Colloquium quartum agit de primo sermonis requisito invisibili, Anhelitu, nempe

1. *Quomodo ille attractus in pulmone separetur;*
ubi

ubi sit. 2. pulmonis natura agitur. 3. quomodo idem in abdomen versus umbilicum velut centrum totius hominis penetret. 4. atq; exinde per totum hominem feratur. 5. tandem vi occulta cujusdam circulationis in abdomen, 6. et ex parte in pulmones redeat ad exhalationem & vocem formandam. 7. probatur, quod ille anhelitus per totum corpus penetret. 8. quod omnia membra aliquam illius partem invisibiliter expirent. 9. Ejusque loco aliud quid ab extra ad se attrahant. 10. ne capillis quidem exclusis; de quarum natura non inutili digressionem aliquid differitur. 11. probatur, quod beneficio anhelitus omnium membrorum virtutes omnibus membris indivisim communicentur. 12. ostenditur quid hoc loco conferat lumen Lunare, & quomodo id probari queat.

Colloquium quintum agit de altero Sermonis vivi atque generis Requirito invisibili, virtute nimirum sermonis hominis. Nempe

1. Quid deficiente Sermo quoque debito vigore careat. 2. Quomodo loquela aliquando in homine deficiat, & quomodo notabilia tum concurrant accidentia. 3. Digressio de Analogia Microcosmi & Macrocosmi quoad. 4. Quod istud Sermonis Requiritum de tota hominis essentia participet, 5. demonstratur ex similitudine liberorum cum Patribus suis. 6. Digressio de similitudine liberorum cum feminis aliis. 7. et inde de virtute Idearum, 8. earumque duratione, 9. An Idea Sympathiam cum suo exemplari amittat, & quomodo illud probetur. 10. De medio hanc Sympathiam conservante & promovente. 11. Regressus ad viam hominis vocem. 12. quomodo illa affectus vehementiores mitigare queat. 13. & qua ratione a simulata fictaque voce discerni possit,

PARS

PARS SECUNDA.

Colloquio sexto explicat ipsas Alphabeti literas, nimirum

36

1. In genere, ubi excusatio adjicitur, quod unica saltem adhibita fuerit figura, 2. simulque ponitur quosnam Autores in pronunciandis literarum Nominibus potissimum secutus sit Autor. 3. & quare interdum saltem linguarum particula adhibeantur. 4. Quid sibi velint figura in mitra iconum. 5. In specie traditur quid observandum sit circa singulas literas. 6. Ipsa explicatio literarum specialissima proponitur. 7. Ubi inseritur quare litera He inserta sit nominibus Abrahæ & Sarah. 8. De formatione Vocalium in genere, è diversu oris atque dentium apertione. 9. De Vocalium nominibus atque figuris. 10. De loco formationis illarum. 11. Ipsa vocalium explicatio specialissima proponitur. 12. Cur Scriptura Hebraea à dextra & non à sinistra incipiat. 13. Unde in Grammatica perfectissima.

PARS TERTIA.

Colloquio septimo agit de ipsa Lingua Sancta ejusque perfectione, nimirum

1. In quo illa potissimum consistat. 2. quomodo à reliquis linguis confusioribus differat, 3. quare Radices tantum è tribus componantur literis, 4. & cur non plures ibi assumantur literæ. 5. Qua ratione quis ad verum ac genuinum illius lingue intellectum pervenire queat. 6. Quomodo Idea illius per vocem erumpat. 7. & qua ratione quis hoc modo ad veritatem perveniat. 8. Qualis sit differentia inter vocem vivam & aliam Imperfectam. 9. Tandem de Acentuatione Hebraeorum aliquantò prolixius agitur & concluditur.

Collo-

Colloquium Primum.

De variis

Oris humani motionibus atq; conformationibus, & quomodo qui à Nativitate surdi sunt, illas intelligere, mentemq; loquentium exinde perspicere queant.

H. Um propositum modò nobis sit præcipuè de lingua & sermone hominum merè naturalis sermonem instituere, ante omnia hoc unum xpeto, ut ad declarandum toti negotii institutum perspicuum quod proponatur Exemplum.

M. Resonans rectiùs perspicari non poterit, o an si quis exempli loco sibi proponat hominem quendam à natiuitate sua surdum, adeoq; & mutum; in quo duo potissimum observari possunt, (1.) nempe, quod qui huic miseriae subiacet, plerumq; surdus tantum sit propriè loquendo, voce autem non careat, nec oris linguæq; motu; unde sequitur defectum sermonis articulationi exinde saltem oriri, quod ob corrupta auditus organa alios loquentes audire nequeat talis, adeoq; nec ordinariam sonorum humanorum specificationem juxta normam loquendi

1. Quod qui surdi nati sunt motu lingue non careant, & quare dicantur muti.

A

con-

consuetam in linguæ vocisq; sua motus introducere possit; unde facile causa patet, ob quam *nomen* *muti* ipsi communiter tribuatur. (2.) Quod qui ita *surdus* est, plerumq; visu polioris linguæq; leat acutissimo atq; argutissimo, hac ratione, ut si quis de rebus domesticis cum ipso loquatur, ille verum verborum omnium sensum quàm velocissimè etiam è *longinquo* quasi legendo intelligere queat; idq; non nisi ex observatione oris loquentium aliquantulum accuratiori.

H. Qua methodo isti censendi sunt hæc omnia didicisse?

3. Quod hæc ad eum modum fiant, quo alii legere discunt. M. Non alia, quàm, cujus beneficio illiterati communis aliorum scripturam legere discunt. Illi autem primò figuris utuntur, et minusculis & caractere crassiori, quæ cognito ad literas minores pergunt, atq; ea sibi proponunt, quæ celerius atq; confusius imò cum abbreviaturis scripta sunt, donec tandem omnia quam facillimè assequantur, licet quædam non usq; ad finem sententiæ plenariè expressa sint. Ita procul dubio etiam *surdi* isti primò tales exactius observant, qui sublata voce, intensiori; clamore vociferantes, aliquid sibi expediri vel apportari jusserunt, eorumque linguam, labia, genas, mentum, jugulum similesq; partes earumq; motum

tum atq; mutationem accuratiùs notantes, his omnibus tanquam characteribus majoribus, velut *illis* majoribus literis usi sunt ad assequendum genuinum loquentium sensum; in quibus confirmari paulatim ad leniores & magis ordinarios loquentium motus progressi esse videntur, donec tandem eorum intentionem ex ipso horum *motuum initio*, nondum absoluto totius sententiæ contextu intelligerent; ad omnia hæc potissimum consuetudine adjuti. Atq; ista longè felicius succedere *in Oriente* quàm circa septentrionem *probabile est*; ibi enim homine *parum* quidem ob carentiam, sed *omnia*, quasi copiosiori *in locis septentrionali-* opus habere: *et anhelitu, aperto ore &* parentissimam *ature* tanquam ex ipso *bus*. pectore *per* sequuntur, ut omnes linguarum commotiones facillimè observari queant; hîc verò locorum, præsertim *in Anglia* locisque vicinioribus paululum saltem aperto ore vix labia moventur.

H. Si non alia habent *Surdi isti* intelligendi principia, quam diversas in motu loquentium lingua configurationes, ex quibus tanquam ex primis scripturæ cujusdam Elementis verum loquentis sensum quasi legendo intelligere non impossibile sit, non tantum probabile est, fore, ut talis etiam scri-

A 2

ptura

5. *Qua ratione tales ad usum sermonis adduci queant,*

ptura ab iisdem commodè legatur, si ita quis ipsis literas depingat, sicut easdem antea per vivum loquentium motum à lingua duci atque formari viderant; sed nec difficile esse iudico eosdem beneficio harum figurarum ad debitam vocis & linguæ articulationem perducere, si nempe quis illos ante speculum constitutos hos ipsos motus ore suo imitari, eosdemque motus postmodum efflato anhelitu quasi animare atque vivificare doceat: anhelitus autem aërisque in hoc negotio *usum* facile vel ex admotâ ori nostro *maxime* sua, vel tempore hyberno *exhalatione* visibiliter vaporibus, vel etiam ex *sumpto cibo* quodam graveolentore factus beneficio addiscere poterunt. Ex certe, si fieri potest, ut quis ex *variè depictis* in pictâ quadam Pandura digitis, fidibus canere; ex depictis *variè ordine* & situ pedibus, artem saltatoriam exercere; ex depictis varia circumgyratione vexillorum flexibus, vexilla vibrare discat; si ex pictura ars hastiludii, tractandorumque sclopetorum; si ars structoria denique & similes aliæ hoc modo addisci queunt, cur non etiam ex variè configuratis *linguæ orisq; motibus* loquelam hominum aliquis docere atque discere posset?

6. *Exempla*

M. De his omnibus quidem ego nullus

nullus dubito, imò ad faciendum in *plum de sur-*
 hoc labore periculum spontè me of- *do quodam,*
 fero; cum præsertim simile quid in *qui eò perdu-*
 furdo quodam Musico jam præstite- *ctus est, ut*
 rim, qui tamen simul & visus hebe- *loquentium*
 tudine & membrorum tremore labo- *mentem in*
 rat; hunc autem trium hebdomada- *omnibus af-*
 rum spatio eo usque perduxì, ut ad *sequi potue-*
 omnia responderet, quæ quistardè & *rit.*
 ore præsertim aperto cum ipso loque-
 retur. Atque ille deinceps proprio
Marte linguam Hebraam brevi admo-
 dum tempore perdidit, idque, post-
 quam nostra methodo literas com-
 binare atque legere didicisset, non
 nisi conferer *Biblia Hebraica cum*
 Germanica *versione;* jamque, acce-
 dente nimirum *exercitio* adeò, in his
 perfici co, ut totam scripturam
 Hebraica intelligat.

Colloquium Secundum.

In quo

Ad rem ipsam propi-
 us acceditur, & in specie ad-
 miranda quædam *Hebrææ lingue*
 proprietates exactius con-
 sideratur.

H. ERgonè sanctissima Hebræorum i. *Quod il-*
Scriptura aliquam habet cum *linus literæ*
lingua humana motibus similitudinem? *non nisi pi-*

A 3

M. Illa

*Eturæ sint
representan-
tes varios
linguæ mo-
stra motus.*

M. Illa ipsa in se nihil est aliud, quam variorum humanæ linguæ motuum artificiosa repræsentatio; inq; hoc ipso propriè loquendo illius natura consistit, nec in alio quoquam consistere potest. Et certè si fundamento ullibi niteretur alio, annon æquè temeraria, vana atque muta foret, ac omnes omnium linguarum Scripturæ aliæ, ne unica quidem exceptâ, quarum ne minima quidem debita illa ac genuina rectè scribendi principia in characteribus suis exhibet, ut quis ex sola literarum figura oris linguæque motum cognoscere, adeoque exinde articulatam formare queat, quod profectò Hebræa præstat quam exactissimè? Hæc enim sola est vera ac legitima rectè scribendi ratio, quæ non æco impetu & temerario ductu nata, sed tanquam Vox picta sic primitus instituta est, ut sicut loquendi organa internum animi characterem auribus, ita illa eundem, per loquendi organa expressum, oculis subjiciat. Primarium autem loquendi organon lingua est, è cujus vario motu atque allisu loquela oritur: quid ergò, si loquela pingenda sit, aliud pingi poterit quam varia ejusdem linguæ commotio atque configuratio? & si Hebræi scribendo sic olim depinxerunt loquelam,

Iam, quid magis ad ipsam naturam
ejusque verum ordinem accedere po-
terit quam sapientissima ipsorum scri-
ptura?

H. Si istud irrefragabiliter verum
est, nemo profectò satis mirari pote-
rit, quomodo Judæi per tot secula
absque vera hac Orthographia perman-
serint, illamq; jam olim amissam non
dudum reassumerint.

2. Unde fa-
ctum sit,
quod vera il-
larum litera-
rum figure
non amplius
in usu sint
apud Ju-
dæos.

M. Hoc certè non est quod quis
miretur, cum tota Natura hominum
tali jam subiaceat corruptioni, ut ve-
rum illum ac genuinum scribendi
modum non possit non negligere at-
que oblivio tradere, idque & nunc
futurum jam prævideo, nisi, quæ mo-
nuero, accurate in posterum observa-
ta fuerint.

quantas ipsi Judæi de
sua in rebus Grammaticis ignorantia
hinc inde querelas fundunt? præfer-
tim cum nec in Talmude ipsis satis
fiat, quibuscunque in locis, ibi de li-
teris agitur: id quod non pauci sæpius
mihi confessi sunt. Si quis Hebræam
Grammaticam R. Abraham de Bal-
mis evolverit, in fine reperiet sequen-
tia: Hic expliciunt vires particula-
res accentuum juxta posse nostrum
& mentem nostram arctam: si au-
tem esset nobis facultas deveniendi
ad profunditatem mentis divinæ
accentuum, dedissemus causam o-

3. Quomodo
Judæi ipsi
conqueran-
tur de igno-
rantia sua.

„mnium particularitatum eorum, &
 „quare hic ante hunc, & quare hic
 „postponatur huic, & quare una vi-
 „ce adhibeatur hic & alia vice alius
 „in eodem sensu: quia propter pec-
 „cata nostra depauperata est scien-
 „tia nostra antiqua, permultis expul-
 „sionibus & peregrinationibus, &
 „non reperitur aliquis, qui cogitet
 „considerare & acuere ingenium in
 „his rebus profundis, & periit sapien-
 „tia à sapientibus Israël, & intellectus
 „prudentium ejus absconditus est.
 „Deus autem Omnipotens propter
 „pietatem & misericordiam suam ac-
 „celeret redemptionem nostram &
 „vivificet nos; & det nobis cor am-
 „plum ad sciendum secreta literarum
 „Sacra Scripturae, & prophetarum atque
 „accentuum ejus; nam si ea ut de-
 „cet intelligeret, non indigeret alia
 „expositione: sed hoc caremus, &
 „absconditum est usque ad redem-
 „tionem nostram, quæ celeris sit.
 „Amen.

4. Quam dif-
 ficile sit ista
 persuadere
 hominibus,
 ac unde il-
 lud.

H. Operæ pretium igitur erit, si ea,
 quæ de vera hac Orthographia literarum
 Hebraicarum proferre placuerit, adeò
 perspicuè tradantur, ut ab omnibus
 commodè intelligi queant, eoq; mi-
 nus iterum oblivionis involvantur te-
 nebris.

M. In eo quidem, quoad ejus fa-
 cere:

9

cere potuero, omnes intendam nervos; verendum tamen omninò est, ne parùm admodum undiquaq; proficiam.

H. Quam ob causam?

M. Quia quicumque hodie sapientiæ atque veritatis, quæ per se simplicissima est, amore flagrant, studio planè perverso & inepto utramque quærunt: dum enim intempestivo penitus conatu & præcoci nimis molimine festinabundi & anhelantes ad summa statim sciendi fastigia properant, quí fieri potest, quin infinitæ rerum varietati atque multitudinì ad eò implicen^{ti} atque involvantur, ut cum ad studiiⁱⁱ notum finem jam pervenisse se existunt, principiorum quoque notitia. Jamiserint. Cum è contrario, qui veram & simplicissimam sibi viam eligunt, non nisi simplici atque moderato gressu solam secuti naturam & quidem cautè admodum incedant; Atque hæc sola est illa ratio, quâ ad profundam sapientiæ radicem tandem pervenitur, ejusque propagines deinceps absque errore investigari possunt. Si quis igitur, cum ex infinita atque ineffabili Dei bonitate se creatum agnoscat, ineffabilem illam Creatoris sui bonitatem ex sanctissimo ipsius verbo uberius cognoscere desideret, istum omninò

in Timore Domini talem se gerere decebit, qualem natura verorum discipulorum hîc esse postulat; ne si quid invenerit, ex inordinata præcipitiq; festinatione id iterum negligat atq; amittat.

5. *Quo ordine quis à literis factis initio ad plenum scripturæ sensum ejusq; enunciationem perveniat.* Sciendum igitur, totam Scripturam Sacram formatam esse non nisi ex figuris diversorum humane lingue motuum; idque hoc ordine, ut primò configurati illi motarum linguarum typi tanquam consonantes, vocalibus suis per naturam vivificati atque animati, beneficio simplicissimæ cujusdam compositionis atque combinationis dictiones constituent, & dictionibus deinde beneficio simplicissimi quidem sed ordinatissimi sui regiminis in animo legentium clarus & perspicuus progerneretur sensus, unde *idea rerum lectarum* formatur quam exactissima; quæ in vivam vocem proruptura signaturam suam iterum communicat sermonis organis, quibus legitime in actum deductis absolvitur sanctissimus ille divinæ communicationis circulus, ex meris infinitæ benevolentiae signis concatenatus, quorum primum est formatio ideæ in mente scriptoris sacri, cujus signum erat viva verbi prædicatio, quam iterum, ut & oculorum fieret objectum, depingebat imitatrix divini sermonis scriptura; quæ

quæ suos iterum characteres in ideâ
legentis exprimebat, ut illa eosdem
tandem, rursus motu linguæ designa-
tos, aliorum communicaret auribus.

H. Ista quidem in genere dicta mi-
hi non sufficiunt, & fortasse nec aliis
præsertim simplicioribus; ut igitur
omnia eò rectius intelligantur, de
ista vivi sermonis pictura prolixius ali-
quanto & clariùs agendum erit.

M. Hic patientia opus erit haut
exiguâ, nunc enim balbutientium me
laborare infirmitate persentisco, qui-
bus tanta rerum copia simul in ore
connascentur, & ordine neglecto cun-
cta uno halitu evomere velle videan-
tur. Si igitur non omnia eo quo de-
cet ordine in medium prorueant, tua
omnino exoranda erit æquanimitas,
ut insignem istum benè dicendi defe-
ctum in me tolerare discat.

H. In me quidem nihil horum un-
quam desiderari patiar: scio enim suos
ut docentibus, ita & discantibus esse
labores, præsertim si quis, volatili illo
multiscientiæ ardore ejurato, mode-
ratæ tarditatis se profiteatur esse stu-
diosum. Progrediamur igitur in timo-
re Domini ad rem ipsam, istosq; natu-
ræ characteres paulò accuratius intuca-
mur.

6. *Quanta sit
difficultas
clarè ac per-
spicue de istis
omnibus lo-
qui.*

M. Ne solo discursu obscurior sim, 7. *Qua me-*
quam

*rhodo descri-
ptum atque
explicatum
sit hoc Al-
phabetum.*

quam ut quis mentem meam peni-
tius assequi valeat, necessarium esse
dixi, ut omnes literarum figuras in
ore depicti cujusdam capitis, eoq; po-
tissimum loco, in quo lingua suas
communiter exercet actiones, tan-
quam in theatro proponerem. Ubi
notandum, plures aliquando linguas
non nisi diversos in una operatione
unius linguæ motus exprimere, sic e-
nim solent aliquando ad unicam lite-
ram formandam plures concurrere
gesticulationes, ut inde totius actio-
nis initium medium & finis commo-
dè discerni queant.

H. Inde apparet, quomodo in diversos
hos unius Linguæ motus ad unius li-
teræ formationem concurrentes, si
rem ita se habere demon- strari potest,
in causa esse posse, quod sancta hæc
scribendi ratio, postquam semel amis-
sa fuit, tam diu in obscuro latere po-
tuerit. Si igitur quis præsumserit ean-
dem in lucem iterum producere, ille
profectò rem tanti momenti, quan-
tum ego quidem existimo, non sine
summa modestia poterit aggredi.

M Pro necessaria hac atque uti-
lissima admonitione gratias ago quas
possum maximas, vicissimq; Lecto-
rem quemcunq; admonitum esse vo-
lo, ut sicut modeste omnia propo-
nuntur, ita modeste quoq; eadem tra-
ctentur.

3. *Qua mo-
destia hic
opus sit.*

Et, nec rudes illas informesq; figuras prius condemnet, quàm earum simul explicationem perlegerit, totamq; rem simul sumtam exactè perpenderit. Utque ad rem ipsam aliquantò propius accedam: Sciendum est, me ex illis, quæ vulgò circumferuntur Hebræorum Alphabeticis nullum agnoscere potuisse pro *authentico*, quod undiquaque sequeretur: tanta enim in characteribus eorum sive typis expressis, sive in antiquis numismatibus & cufis, invenitur diversitas, ut sæpè ne minima quidem inter literas occurrat similitudo. Si quis autem contingerit, se ex iis, quæ ab Athanasio Kirchero & Walton aliisque de hac materia controvertuntur, ad verum primi & genuini Hebræorum Alphabeti cognitionem perventurum esse, illum quidem lubentissimè suo patiar abundare sensu, non fore tamen puto, ut præconceptis illis opinionibus ita sibi præoccupari patiatur animum, quin & naturalis hæc & simplicissima idipsum indagandi methodus digna illi videatur consideratione. Et quantum ad communes illos characteres attinet illarum origo, simplicissimè loquendo, videtur esse talis. Cum S. ille Patriarcha Abraham ex Chaldæa exiret, certè probabile non est, illum igna-

9. Collatio
hujus Alphabeti cum
reliquis Hebræicè scribendi generibus, adjectâ simplici quadam disquisitione de veris & genuinis Antiquorum literis.

rum fuisse artis Chaldaicè scribendi :
 literarum enim studium , teste Calli-
 sthene Philosopho , ante captam ab
 Alexandro Babylonem jam per bis
 mille ferme annos floruerat in illa re-
 gione , adeoque Abrahami tempori-
 bus non poterat esse incultum ; Ve-
 ritati igitur maximè est consenta-
 neum, eundem literas in domo pater-
 na excultas secum detulisse in terram
 Canaan ; quæ postmodum non pos-
 sunt non fuisse per posteros propaga-
 tæ , cum Jacobo in Ægyptum depor-
 tata , ibidemq; inter Lititaelitas conser-
 vata , donec tempore ^{Exi}us ex Ægy-
 pto , ^{eo}indem in deserto , ^{eo}quam jam
 notis , ^{eo}lex traderetur , ^{eo}eademque cum
 toto populo in Palaestina redirent ,
 atque ita per posteros conservaren-
 tur. Porro nec probabile est , Cana-
 naeos, inter quos hospes & peregrinus
 erat Abraham, caruisse literis, præser-
 tim cum inter illos viveret summus
 ille vir Melchisedech ; nec ulla est ra-
 tio , quæ inferat illas periisse aut im-
 mutatas esse post Abrahami tempo-
 ra , unde verisimile est illas adhuc in
 usu fuisse , cum post Exitum suum
 cum magna hujus gentis parte permi-
 scerentur Israëlitæ , & utrinque post-
 modum exercerentur contractus at-
 que commercia. Hinc iterum à ve-
 ritate non abludit, si quis inferat, no-

vos

vos hos incolas ob commoditatem
 conversationis & commerciorum ,
 pro suo, cum gentibus sese confor-
 mandi, more, à Veteribus inter mul-
 ta alia etiam literas addidicisse; pro-
 ut adhuc hodiè à Judæis in nostris re-
 gionibus fieri videmus, & præcipuè
 ab iisdem Ptolemæorum tempore in
 Ægypto factum est. Unde sequitur,
 duplicem inter ipsos exortum esse
 characterem, *antiquum* scilicet illum,
 quem Abraham secum ex Chaldæa
 detulerat, & *communem* alterum. Cum-
 que videamus Judæos ad Cananæo-
 rum mores a se applicuisse, ut
 ne ab idololatria quidem abstine-
 rent, præsertim qui erant ex regno
 decem tribuum Israël; quis dubitet,
 quin tantæ æstimatæ tandem ab iis
 fuerint *communes* literæ, ut etiam *Li-
 ber legis* iisdem describeretur? Un-
 de tamen non sequitur, idem non si-
 mul etiam fieri potuisse caractere
 antiquo Abrahamitico, quo eundem
 & Moses descripserat, præsertim in
 Regno Juda; & eo quidem discrimi-
 ne, ut altera scriptura alterâ habere-
 tur sanctior atque dignior. Tandem
 autem cum juxta 2. Reg. 17, 27. Sa-
 cerdos quidam ex abductis decem
 Tribubus ad novos Samariæ colonos
 mitteretur, qui eos informaret in Le-
 ge DEI Israël, quas illum literas huc
 secum

secum portasse probabile est alias, quàm *communes* ? & quem Librum Legis alium quam iisdem characteribus descriptum ? cum præsertim non ex iis esset Regni Judæ Sacerdotibus, in quibus erga antiquum DEI cultum adhuc tantillum superesse videbatur Zeli, sed ex Idololatræ illo genere, qui verum DEUM sub imaginibus vitulorum hætenus coluerant. Unde apparet, scripturam Samaritanorum hodiernam non facile habendam esse pro alia, quam pro antiqua illa Cananítica. Deinde cum Esdras post captivitatem *Babylonicam* Sacram Scripturam iterum audivisse dicitur, & aliis quidem, ut Hieronymus inquit, literis; quibus ^{ill} e quæso commode uti potuit aliis, quàm antiquis illis Abrahamiticis atque Mosaicis, quarum studium apud Sanctiores nondum planè exolevisse poterat, quæque à Chaldaicis illis atque Babyloniacis sive Assyriacis (quibus nominibus idem semper hætenus in isto quidem negotio denotatum est) quarum usus durante captivitate in populum iterum introductus erāt, non adeò multum differre poterant, quia ab eadem Chaldaeorum gente Abraham easdem acceperat ? Nisi quem igitur nimium vexat communis ille litigandi pruritus, illi procul dubio

con-

concedendum erit, *hodiernas Hebræorum literas*, quæ fatentibus omnibus suam Esdræ debent originem, *parum admodum distare posse ab antiquis illis Abrahamiticis*, unde quoque *eadem ad ipsam oris linguæq; naturam tam propè accedunt*. Cum tamen de istis omnibus nulla nobis non dicam mathematica, sed ne historica quidem sit certitudo, rectius fieri non poterit, quam ut, si quis ad primum harum rerum fontem contendere præsumat, ille propriæ potissimum linguæ utatur ductu & exercitio, quo factò facillimè & quæ à nobis errata fuerint discerni, & entisq; istis, quæ desunt, addere poterit.

H. Unde autem exorta videtur *IO. Unde tot potissimum modernarum literarum scribendi genera enata* à naturalibus istis discrepantia?

M. Hæc inde oriri potuit, nisi me *sint*. fallit suspicio, quod non uno eodemque modo Scriptura Sacra describeretur; quam facile enim, si qui *celerius* ducebant literas, ex incuria quædam sive in omnibus sive in quibusdam immutari potuerunt, & quam facile *tardiores* alii inutili quodam ornatu easdem deformare poterant? præsertim si quis ad illa potissimum tempora respiciat, quibus verus atq; genuinus hujus Scripturæ sensus in populo Israëlítico jam perierat.

H. Un-

H. Unde autem enata nunc est occasio, easdem iterum inveniendi?

II. Unde se-
se offerat oc-
casio natura-
le hoc scri-
bendi genus
inveniendi,
& quid ad
illud conse-
rant litera-
rum Nomi-
na.

M. Hic primas omninò partes tenuit ipsa singularum literarum Natura, & juxta illam accurata lingue nostrae consideratio, quos illa nimirum ad earundem efformationem contribuat motus. Deinde tantillum etiam profuerunt ipsa literarum Nomina, quæ venerabilis Beda statuit, ab Esdra, mutatis tantum characteribus, ut eatenus in usu fuerunt retenta fuisse, quæque adeò ad nostra usque tempora per traditionem propagata sunt. Horum declaratione in ad facilius intelligendas literarum, quas ubique apposui, eò quod illam ad inferendam majorem lucem conferem non esse inutilem. Unde dixerunt, juxta traditionem antiqua illa Nomina, negari non poterit, vernati quoque conformem esse istam Explicationis meæ partem, quâ continuata horum Nominum cum suis figuris exhibetur Analogia. Atque ex istis Nominibus connexionis quoque atque ordinis ratio in isto Alphabeto potissimum dependet.

Collo-

Colloquium Tertium.

ubi

Præliminaria quædam

de Natura & qualitatibus lingue humane traduntur, cum insertis, de loquela infantum & similibus, quibusdam aliis.

H. EX istis omnibus quidem ea, quæ ipsas literas, earumq; efformationem concernunt, commodè intelligi poterunt; cura tamen & alia quædam occurrunt, quæ circa loquelam hominum ut in hoc loco spectari atque explicari possent, necessarium esse duxi, antequam ad rem ipsam ulterius progrediamur, *questiones quasdam de usuem miscellaneas*, attamen haud injucundas ventilare; quarum prima erit, *quânam ratione Infantuli primum discant loqui?*

M. In omnibus Infantibus, cum 1. *Quod illa*
 vacui omninò sint ab omnibus quo- *proveniat ex*
 umvis Entium ideis, insignis occur- *Idea mater-*
 rit aptitudo, *Ideam maternelis vocis* inti- *nae vocis.*
 mè sibi imprimendi, illamq; ad effi-
 cacissimam operationem adeò ad-
 mittendi, ut postmodum illius solius
 beneficio, non accedente ullo admi-
 niculo extraneo, quam primum or-
 ganorum in sese sentiunt vigorem,
 pro-

2. *Quo ordine illud fiat,*

proprio motu suâ conentur linguâ verborum maternorum sonum imitari; & illum quidem primò, qui in *inferiori* oris nostri parte formari solet; deinde crescente musculorum robore, istum quoque qui *medio in ore* elaboratur, donec tandem ad illos accedant, confirmatis nempe ulterius loquendi instrumentis, quos lingua ad *summa palati* allisa producit. Et sicut in adultis auditi quidam Musicorum moduli, Ideam vocis atque tonorum sæpè tam efficaciter imprimunt animo, ut quidam quam diutissimè illos a sese persequantur quasi sonantes, nec cum voce at ab iis liberari queant; unde quoque originem traxisse videtur apud *Latinos Gallos-*

3. *Unde originem habeat vox incantandi.*

que & alios vox *incantandi*; ita *Mater-
terni sermonis Idea* in infantulis impressa hæret quam diutissimè, hisdemque postmodum locuturam quasi collocat atque ordinat linguam, & sic unica & sola est loquelæ ipsorum Ma-

4. *Quare homo ad motus lingue proprie non attendat.*

gistra. Ad istos autem per hanc Ideam conformatos linguæ motus postmodum nunquam iterum sese reflectit animus noster, etiamsi multis myriadum millibus repetuntur; quia omnes *mira celeritate* fiunt, unde quicquid in illis latet miri atq; magni, plebisque ignotum est.

H. Cum porrò videam vocem sonum-

numq; hominis sola quoq; oris aper- 5. *Quod ad*
tura variari, annon istius variationis *sermonem*
gradus paulò exactius possunt de- *etiam perti-*
monstrari? *neat soni vo-*

M. Hic commodè adhiberi pote- *cusq; mutatio,*
rit osficulum vel lignum quoddam in *& quomodo*
sex ordines gradatim distributum, cu- *illa è diversis*
jus figura depicta est iconè 34. *an cu-* *oris dentium-*
jus dimensiones oris atq; dentium aper- *que apertio-*
tio distenditur, quando sex illæ *Mu-* *nibus demon-*
ficorum claves voce exprimi debent. Si *strari queat.*
porrò quis eo ordine, quem eadem
pagella depictum videt, os suum den-
tesq; aperuerit, *vocalium* quoq; ordi-
narios illos *et* *aque* *gradus* invenire
poterit.

H. Jam *Lingua* sese mihi offert,
quam, quia p. *narium* est sermonis
nostri organon, libentissimè paulu-
lum accuratius intelligerem.

M. Quærat, si placuerit, figura 6. *Sequitur*
33. quâ exhibetur *Lingua* nostra, *descriptio*
cum instrumentis cognatis omnibus, *Lingua, ac*
unde postmodum *Natura* motuum
ejus aliquantò plenius intelligi pote-
rit. Ipsa nempe *Lingua* est 1. quam
Potentissimus Creator, ut in varias se
flectere formas, pluribusque agitari
posset motibus, ex insigni parvorum,
tenuium atque spongiosorum muscu-
lorum copia contexuit; ipsiq; facul-
tatem exinde dedit sese in varias figu-
ras conformandi, ut modò rotunda
quasi

quasi, modò longiori, modò breviori formâ in actum prodeat, & mox tenuior mox crassior, mox acutior, mox planior, mox velut excavata existat, atque hinc in omnes partes, sive id sit antrorsum sive retrorsum, sive sursum, sive deorsum, sive dextrorsum, sive sinistrorsum &c. premi atque flecti queat. Quibus in actibus illa simul Rectrix quâdam atq; dispensatrix est aquarum, partim inferiorum atque terrestrium, quæ per dentes inferiores, illamque oris partem ascendunt, partim superiorum atque cœlestium, quæ per dentes superiores, illamque Oris partem descendunt. Porro Lingua hæc librata est quasi osculo quodam peculiarî, quod à forma *Ypsiloides* dicitur, ut super illo tanquam Hypomochlio quodam ordinatissimo semper motu levâri atque deprimi, inque omnes pro lubitu partes torqueri queat.

7. *Epiglottidis.*

est elevata quâdam cartilago, *Epiglottis* dicta, quæ

8. *Designatur Arteria aspera.*

veluti quoddam in folle assarium initium *arteria aspera* 3. superintegit atque claudit, quotiescunque aliquid

9. *Et Oesophagus.*

cibi vel potus in *Oesophagum* 4. protrudi atque deglutiiri debet. Atque

10. *Deventriloquis eorumque loquendi moda.*

per istam Epiglottidem fieri potest, ut quis attracto spiritu introrsum loquatur in ventrem suum, ore penitus clauso, quemadmodum non sal-

tem

tem olim *Engastronmythi* sive *Ventrilo-*
qui locuti esse putandi sunt, sed no-
 stris quoque temporibus deceptores
 quidam sese divinare fingunt, prout
 ipse certissima edoctus sum experien-
 tia. 5. designat locum, unde non an-
 helitus saltem per nasum descendit,
 sed & *phlegma* quoddam, quod quasi
 cerebri possis dicere semen, quodque,
 si nimium cogitando atque meditan-
 do aliisque excessibus quis debitam il-
 lius maturationem impediverit, pri-
 mò quidem *coryzam* saltem; mox, si
 ex immaturo illo humore spiritus ali-
 quid secum in *antraxem* asperam de-
 tulerit, *tussim* tandem verò, nisi quis
 debito cogitationum temperamento
 sibi consuluerit, maturitatemq; ejus
 impedire perrexerit, *Phthisin* excitat.
 6. est glandula quædam carnosâ de-
 pendens, quam *Uvulam* dicunt, quæ
 circa 5. levâri atque deprimi potest,
 cum laxa illa atque mobili cute 7. in
 posteriori palatî parte: Atque hæc u-
 vula leniter motâ, anhelitus excitare
 potest sonum quendam, infractis su-
 spiriis haud ab similem. 8. est durior *Uvula*.
palatî pars anterior. Atque his expli-
 catis, non inutile fore duxi, ad cla-
 riorum rerum tradendarum intelle-
 ctum, si generalia quædam de motu
 Linguae & similibus hoc loco præscri-
 berem Axiomata.

11. De mea-
 tu anhelitûs.

12. Et phleg-
 mate illâc de-
 scendente, ac
 quomodo il-
 lius maturi-
 ritas queat
 impediri.

13. De Uvu-
 lâ.

14. De parte
 palatî mem-
 branosâ.

15. De motu

16. De parte
 palatî ante-
 riori.

I. Lin-

17. *Axiomata quædam de motu Linguae.*

I. Lingua humana quâ mobilis commodè dividitur in 4. partes, mucronem nempe, post-mucronalem, ante-radiciilem, & radicem.

II. Lingua in ore clauso recta decumbens, in quiete esse dicitur.

III. Lingua in sublimi elevata, nullâ adhibita vi, spontè per naturam descendit in quietem.

IV. Lingua ore aperto in imum deducta, eodem sese claudente, naturali motu iterum ascendit in quietem.

V. Lingua cum impetu in altum compulsa, cum impetu quoque descendit, & profundiorem quam ad locum quietis; unde naturalis ejus motus tum demum redit, cum exinde ad quietem ascendit.

VI. Lingua cum impetu antrosum compulsa, cum impetu quoque retrorsum cogitur, inde vero naturali demum motu in quietem redit.

VII. Circa motus linguæ atque oris, perpetua existit consonantia, unde quandoq; illi hos, quandoq; verò hi illos sequuntur.

VIII. Omnes motus linguæ, qui in efformatione unius Literæ concurrunt, ejusdem figurâ sive caractere exprimuntur.

IX. Quamvis in compositis ad formandam totam dictionem literis, non omnes illi motus ad finem perducantur.

ducantur, quos lingua exercet in formanda literâ nudâ, omnes tamen in figura litera semper expressi manent, caractere non diminuto, quia hic imago est totius actûs circa hanc literam exerciti; ad quem complectum lingua, etiam ab insequenti litera in consensum rapta, naturaliter tamen inclinatur.

Colloquium Quartum.

De Anhelitu hominis, & quantum ille ad formandam humanam vocem atque sermonem conducatur.

H. Quia video ad formandum hominis sermonem necessarium ille attractus quoque esse ejusdem anhelitum; jam in pulmone porro indagare lubet, quomodo ille separetur; ut sese habeat, & qua ratione per eundem bi simul de expiratum vox formetur.

*Quomodo
pulmonis natura*

M. Aer per Nares ordinariâ viâ in hominem ingressus, odorem simul phlegmatis vel seminis illius cerebrini secum per arteriam asperam devehit, atque hâc ratione cœleste illud atque nobilissimum organon, Pulmonem nempe, intrat, cujus materia idcirco tantam habet cum vivo æthere analogiam, ut Aer per eandem nobilita-

B

rus

nus commodius cum omnibus mem-
 bris uniri queat: & id quidem hâc ra-
 tione, ut si quid impuri cum aëre at-
 tractum sit, illud in isto parenchyma-
 te permaneat, & postmodum benefi-
 cio tussis, vel via quacunque alia ite-
 rum ejici queat, quicquid verò spiri-
 tuosum & subtilius est in aëre maxi-
 mam partem per Diaphragma in Ab-
 domen penetret, ut exinde per to-
 tum hominem circulari queat. *Quod*
enim non totus ille crassus Aër omnino
per Pulmones penetret, judicari potest è
 pulmonibus Bestiarum, qui aquis im-
 positi iisdem innascuntur, nec aquam
 intra sese admittunt, tantamque in
 externis partibus habent firmitatem,
 ut aër per arteriam asperam inflatus
 non penetret, sed eosdem tumefaciat
 atque elevet. *Quod porro pars aëris*
spirituosior ex eisdem in animante vivo
penetret, in sectione viva Canum ma-
 nifestum est, ubi dissecto uno impetu
 Diaphragmate ex cavo pectoris sen-
 sibiliter prorumpit spiritus. Tandem
 verò, quod spiritiosa hæc substantia per
 Diaphragma in Abdomen rapiatur,
 non tantum in illis apparet, qui
 Tympanite laborant, in quibus im-
 pedita ob quamcunque causam cir-
 culatione Aëris, Abdomen ab intran-
 te continuo aëre distenditur; sed in
 Equis quoque qui Asthmatis malo
 infe-

infestantur, quibus, cum attractus nimia quantitate Aer debito ordine distribui nequeat, adhibito cauterio perforatur intestinum rectum, ex quo foramine superfluum illud Aëris tanto impetu prorumpit, ut quamdiu in motu est Equus, fistulæ sonum indefinenter efficiat.

H. Quâ ratione autem fieri potest, ut Aer ex pulmonibus in Abdomen, & ita per totum corpus sese infinuet? 2. Quomodo
idem in ab-
domen versus
umbilicum

M. Si quis, cui debitâ proportionē ordinatum est corpus, depositâ veste super extensus fuit, brachiis ultra caput protensis, supino situ libratus, velut centrum totius
hominis penetret. illud alibi non inveniet, quam in ipso corporis medio *sub umbilico*, qui medium quoque abdominis locum occupat; quique in utero materno medium est, hominem non tantum suæ matri alligandi, sed & vivo attracti aëris spiritui recreandi, imò unde *tanquam ex centro vitæ* tota hominis initium habuit efformatio. Idem patebit, si quis nudato corpore brachiisque in abdomine collocatis in terra jaceat extensus, eodemque situ surgere velit; tum enim æquè pedes ipsi erunt elevandi ac caput, propter hoc ipsum in medio æquilibrium, in abdomine nimirum constitutum; ubi virtuti

E 2 quo-

3. *Atq; ex-
inde per to-
tum hominis
corpus fe-
ratur.*

4. *Tandem
vi occulta cu-
jusdam cir-
culationis in
abdomen,*

5. *Et ex par-*

quoque feminali atque plasticæ lo-
cus est; atque hoc non jacentis tan-
tùm, sed & stantis atque ambulantis
hominis est medium. *Illud igitur, na-
tura medium, abdomen sc. humanum,* ad
modum follis motum suum natura-
lem exerit, partemque aëris subtilio-
rem è pulmonibus per Diaphragma,
*tanquam expansum in parvo isthoc mun-
do Firmamentum,* quod in viventibus
sicut interna omnia undiquaque est
permeabile, in sese attrahit; illamq;
cum æthere tanquam luce diurna, &
frigore Lunari tanquam nocturna
luce confestim per totum corpus dis-
tribuit; quibus postmò dum *vitaliter
circulatis,* cumque omnibus humani
corporis partibus communicatis, se-
minalis ille *Ær* cum gloria atq; ve-
luti triumphans in *Abdomen* reverti-
tur; ubi primò præcipuæ ejus vires
maximam partem iterum cum novo
Aëre, qui nimirum rursus est nobili-
tandus, uniuntur; ut hoc modò o-
mnia hominis membra non tantùm
intrinsecus suum accipiant alimen-
tum, sed apta quoque reddantur ab
extra simile quid in sese recipiendi
(omnia enim membra externa, sic-
ut communem aliquem halitum ex-
spirant, ita vicissim inspirando, ex-
ternum aërem in sese assumunt.) De-
inceps autem, *quod residuum est* ad su-
periora

periora redux per cœlestem pulmo- *te in pulmo-*
 num essentiam regreditur, ut nempe *nes redeat ad*
 vivum illud non saltem cordis, sed *exhalatio-*
 totius microcosmi semen congruè *nem & vo-*
 disseminare queat, per divinam vo- *cem forman-*
 cis humanæ harmoniam. *dam.*

H. Quomodo probari poterit, *6. Probat,*
 quod anhelitus hominis in pedes us- *quod ille an-*
 que, adeoque per totum omninò cor- *helitus per*
 pus penetrret? *totum corpus*

M. Id inter alia ex hoc probatur, *penetret.*
 quod, qui brachiis pedibusve suis vim
 aliquam exercere, roburque suum
 ostendere voluerit, *continere cogatur*
anhelitum, nisi frustra anniti velit. E
 contrario enī, qui nimium claman-
 do nimium ē se diffundit spiritum,
 omnibus sub itō membris admodum
 debilitari solet; quemadmodum in
 iis apparet, qui à carnifice tormini-
 bus subjiuntur, qui si clamore ni-
 mio dolores illos exquisitos testen-
 tur paulatim ita lassescunt, ut mox
 omnia confiteantur. Hinc & fieri
 solet, ut quæ in partu laborant fœ-
 minæ, nisi summa urgeat necessitas
 à clamore absterreantur, ne virtus il-
 la ad ultimum conatum necessaria
 ante tempus evanescat. Imò hinc
 ratio quoque dari potest, quare qui
 multum oscitant mox debiliores atq;
 graviores fiant.

B 3 H. Quo-

7. *Quod omnia membra aliquam illius partem inuisibiliter expirent:*

H. Quomodo probatur, omnia externa membra aliquid exspirare?
M. Istud si non aliunde, saltem exinde pateret, quod omnis homo de se se quendam *spiret odorem*, quam alius alio graviolem, & id quidem ex omnibus à capite membris usque ad pedes; Deinde notum quoque est singulas vestium nostrarum partes ab usu paululum continuo *folele maculari*.

8. *Ejusq; loco aliud quid ab extra ad se attrahant.*

H. Quomodo porrò probatur omnia membra externa insimul ab extra aliquid in se recipere?

M. *Primò*, si externo cuiusdam hominis membro venenoso affricetur, manifestum erit, illud, si tantullo saltem vigore polleat, per totum hominem penetraturum esse usq; ad ipsius vitæ sedem. *Deinde*, si cui extrinsecus Balsamum inungas fragrantissimum, omnia quoque ab intra in homine viscera refocillari deprehenduntur, idq; etiam si vel *capilli saltem humani* inuncti fuerint.

9. *Ne capillis quidem exclusis; de quarum natura non inutili digressione aliquid differitur.*

H. Quâ ratione per nudos capillos tale quid fieri poterit, & quænam exinde vel per illos in hominem fieret influentia?

M. Quamvis ista tam propriè huc non spectare videantur, incidenter tamen ad illa respondebo, atque monēbo, *Capillos hominis tam viles & abjectos*

jectos non esse, quantum quidem videntur atque habentur vulgò. Quare enim, si id esset, tot tamq; vehementes in hominibus ideæ per illos & in illis potissimum sese exsererent? quando nempe plebeji potissimum qui decoris parum sunt studiosi, si quædam *mæroris ideæ* eos adimpleat, manibus capillos præcipue petunt, caputque scalpunt; quando alii, quos *Idea doloris* atque tristioris anxietatis replevit, capillos vellunt atque evellunt; quando iis, quos *stupor atq; horror* invasit, capilli obrigescunt, juxta illud: Obstupui, steteruntq; comæ, & vox faucibus hæsit: quando *Idea timoris* in iis, qui mortem immoderatiùs metuant, capillos unâ nocte facit canos, & *similia*. Unde concludendum potius, perfectius aliquid ibidem occultari. Et certè, si quis *Analogiam majoris mundi atq; minoris* paulò accuratius intuebitur, mirum omninò erit, nisi inter multas alias & hanc inventurus est similitudinem, quod sicut *in illo* id, quod summum nobis apparet, *stelle sunt*, ita *in hoc* idem sint *capilli*; unde nescio, an non putandum sit, ita, ut *illis* sua est virtus atque influencia, vicissim & *his* aliquid simile tribuendum esse. Non enim frustra scriptum esse videtur, quod ille, cui alibi tribuitur, quod numeret

stellas, *capillos* quoque capitis nostri numeraverit; quemadmodum nec mysterio caret, *quod Samson* cum capillis suis robur suum & perdidisse & receperisse dicitur. Unde fortè factum est, ut in Italia illis, qui torquendi sunt eo torturæ genere, quod la *Ve-glia* dicitur, si illos pertinaces fore suspicio est, capilli omnes abradantur. Deinde *Cervi* quoque quamprimum *Cornua* eorum debitam incrementi perfectionem attigerunt, naturali libidinis æstu fervere incipiunt, eademque cornua, si cum tenera adhuc existunt & mollia inter cibos assumuntur, fœcunditatem hominum non parum promovent. Ista autem analogicè capillis nostris correspondent, unde post diuturniorem paulò decoctionem idem ex ambobus provenit gluten & eadem gelatina. Atq; hîc de aliorum quoque brutorum cornibus atque ungulis aliquid dici posset, quibus cum capillis humanis major intercedit cognatio, ob parilem nempe durationem; cui accedit, quòd in confectiione olei & excoctiione glutinis unus utrinque odor atque sapor percipiatur. De istis autem atque similibus observationibus, nec locus nec tempus plura loqui permittunt.

10. *Proba-*

tur, quod be-

H. Nunc quoque probandum erit, quod singula membra anhelitus benefici-

neficio de viribus singulorum mem-
brorum participant?

neficio anhe-
litus omniū

M. Id probatur inde. Quia Aër iste membrorum
spirituosus *uniformes* homini virtutes, *virtutes o-*
motumq; vitalem verè *harmonici* tri-*mnibus*
buit, unde perpetua in omnibus mem-*membris in-*
brorum actibus *consonantia* oritur; & si *divisim com-*
alicubi vis facienda est, *una* per omnes *municentur.*
artus ex coagmentato illuminante
hoc spiritu existit *operatio*, quam ubiq;
quasi totam deprehendere licet, in omni-
bis partibus, sicut in toto tota est. Ex-
emplum ejus virtutis, quam ideificam
atque elaboratricem dicere licet, tunc
occurrit, cum *illa manus* ideam ali-
quam toti *læminæ* essentiae impres-
sam effectivè communicare potest
fœtui in illa corporis ejus parte, quam
manus ista in corpore proprio tetige-
rat: tum enim prægnans illa mater
ideam concupiscentiæ vel terroris sui
non primario sentit manui suæ im-
primi, & manus illa tamen particeps
illius facta & quidem totius, eandem
specificare potest.

H. Quomodo probari potest, Ho-
minem *Lunaris* quoq; luminis ejusve in-
fluentiæ fieri participem?

II. Ostendi-
tur, quid hoc
loco conferat

M. Primo negari nequit, exter-
nam hominis constitutionem magna
ex parte originem traxisse ex sangui-
ne lunari menstruo, unde sequitur,
eundem cum *accidentaliter* saltem im-

lumen Luna-
re, & quo-
modo id pro-
bari queat.

B 5

muta-

mutatum esse fatendum sit, ad sui incrementum atq; conservationem *lunari quoq; influxu* opus habere, ut postmodum in homine magis magisque nobilitatus *Solaris tandem natura* fieri queat: quæ scopum è contrario assequi non poterit, si quis continuatis imaginationibus nimium sese applicet, & que alliget quasi Lunari illi naturæ; hoc ipso enim gloriosam illam imutationem omninò impedit, unde insipiens factus, non nisi Lunaticâ tandem influenza gubernatur. Deinde irrefragabilis sæpè docuit experientia, homines quosdam inveniri, quibus cogitationes suæ *quotannis* eodem tempore, quo Luna ad idem cœli punctum accedit, & ecurrant, eodem penitus ordine, quo antea: id quod aliqui *singulis mensibus*; & alii iterum quietiores *per singulas Lunæ quadraturas* persentiscunt. Nisi igitur Homo Lunari illo Lumine ejusq; influenza quadantenus gubernaretur, unde quæso talis *Idoarum circulatio* procederet? aut quænam virtus alia easdem juxta Lunæ cursum dirigeret, statisque temporibus, ad eas tandem perficiendas, reduceret?

Collo-

Colloquium Quintum.

De

Viva Vocis humanæ

Virtute, ejusq; tam origi-
ne quàm effectis.

H. **C**um hætenus aliqua saltem at-
tigerimus de natura loquelæ
atque vocis *preliminaria*, jam porro
vox ipsa sese nobis offert; in qua sæ-
pè mihi visus sum invenisse aliquid,
quod ejus dependentiam à *semine no-*
stro arguat: Daturne igitur fortassis
aliqua & hujus materiæ circulatio, un-
de aliqua ejusdem in vocem influen-
tia oriatur?

1. *Quod hæc
deficiente
sermo quoq;
debite vigore
careat.*

M. Sic omninò videtur. Vox e-
nim *infantis atq; pueri* quantum quæ-
so differt à *voce Adolescentis*, quem ob
majorem in ipso virtutis plasticæ per-
fectionem pubuisse dicimus? Et hîc
præcipuè norandum, quod in infan-
tulis tenerioribus nulla adhuc inve-
niatur *gutturis asperitas*, quæ multum
contribuit ad veram literæ caninæ
pronunciationem; unde si talis puel-
lus cogatur ad istam literæ R. pro-
lationem, eundem pallefcere, & sæpè
in morbum incidere videmus: hæc
enim litera à perfectiori virtute se-
minali admodum dependet, unde
nec castrati ad vivum illam expri-

B 6

mere

mere queunt. Cum igitur *puer* dici potest homo, *vox ejus immutatur*, quod nempe de vi illa seminali participet; & contra, vigore suo iterum privatur eadem, quia sublato semine, ejusdem quoque influxum cessare oportet. Et tum omnia simul hominis membra notabiliter imutantur atq; decre-
scunt, nec unquam procrefcere po-
test in tali homine barba. Ubi enim non est virtus prolifica, ibi non pot-
est esse proles; & ubi non est perfe-
ctio materiæ, ibi non est perfectio
corporis, unde nec perfectio vocis.

*2. Quomodo
loquela ali-
quando in
homine defi-
ciat, &
quam nota-
bilis tum
concurrant
accidentia.*

Atque hîc non possum non facere mentionem cujusdam rei, quæ non adeò communiter observari solet. Si quis nimium de rebus profundioribus lo-
quendo vim sibi intulerit, atque adeò valdè fuerit defatigatus, fieri quan-
doque quàm facillimè solet, ut ille in aliquot dies loquelæ usum planè de-
perdat, cum linguam tamen interea pro lubitu movere queat: & tum le-
niori quadam tussi laborare incipit, cum defluente, subdulci quodam albican-
te atq; viscoso phlegmate, expuibili; quod facile ipsum interimere potest, nisi in tempore commoda adhibuerit re-
media; in isto enim phlegmate præ-
cipua pars humanarum virium, imò ipsius vitæ, consistere deprehenditur, quæ, ut in Gonorrhæa communi,
admo-

admodum imminuitur : id quod et inde patet, quod, si beneficio quietis, silentii, & medicamenti, præsertim *Balsami sulphuris optimi* malum istud imminuatur, & homo vocem suam paululum recuperet, ille tamen, quotiescunque rursus de prædicto phlegmate aliquid exscreaverit, *recidivam* patiatur; idq; donec tantundem fuerit productum atque in excreati locum restitutum. Atque hîc notandum, *saporem* istius Phlegmatis *naturalem*, similem esse sâpori farinæ triticæ; quæ, quod notabile, aquâ affusâ in massam tenuem glutinosam redacta, odore planè convenit cum materia seminali hominis : Et quod magis mirum videretur, si quis tali morbo affectus pane triticeo azymo vescatur, leniri sibi malum sentiet, atque imminui; cùm è contrario si panem comederit fermentatum, augeri morbum sentiat, rursusque & exscreandi necessitatem ingravescere. Si igitur hoc loco aliquis ad ma- 3. *Digressio*
nus reassumeret *nobilissimam illam Ma-* *de Analogia*
crocosmi atq; Microcosmi analogiam, *Microcosmi*
non dubium est, quin ille sit observa- & *Macro-*
turus, quanta sit inter triticum *cosmi quoad*
rum, quod semen quasi est majoris *ista*
mundi, & inter triticum microcosmi-
cum cognatio, præsertim si paulò ac-
curatius consideraverit, quomodo

hoc per illud augeri atque confortari soleat, & quomodo *hoc ipsum* non aliter per varias mortificatorias digestiones ex ignobiliori semper materia tandem ad suam ascendat exaltationem atque perfectionem, quam *illud* quoque ex ignobiliori frumento, adhibita, per varias in varios agros transplantationes, mortificatione variâ, ad istud perfectioris frumenti culmen ascendere solet. Sed de his plura adjicere locus non patitur. Sufficit enim, quod ostensum sit, Vocem nostram à Virtute nostra plastica insigniter pendere, *vimque suam plasticam* non nisi ab hac accipere.

H. Quomodo autem seminalis ille liquor dici potest influere in vocem hominis?

4. *Quod istud sermonis Requisitum de tota hominis essentia participet.* M. Id facile intelligi poterit, si quis consideret, prædictam illam materiam, in qua totius hominis essentia occultatur, nisi ad actum generationis applicetur, non posse non in spiritum evanescere atque dissipari tenuissimum, cum enim novum semper ipsi incrementum accedat, nisi suo ordine, quod nimis maturuit, iterum distribuatur, quodnam in humano corpore statui posset regimen? hæc autem distributione posita, fieri non poterit, quin simul etiam vis illa pla-

plastica, indivisim undiquaque circulari statuatur, atq; distribui.

H. Quomodo autem probatur ibidem totam hominis essentiam latere, cum certum sit *solum marem* ad propagationem speciei non sufficere?

M. Id ex eo manifestum est, quod *5. Demon-*
sæpe, cum in conceptu præpoller vis *stratur ex si-*
mascula, *infans progenitus Patri suo* *militudine*
planè sit similis, non facie saltem sed *& liberorum*
natura atq; ingenio. *cum Patribus*

H. Quid si tale quid fiat, si Mater *6. Digressio*
prægnans, *Fœminam quandam* (suæ fa- *de similitu-*
milie ultimam) *peramans ejusdem* *dine libero-*
ideam foetus suo imprimat, ut ille in *rum cum fœ-*
lucem editus, *amate isti planè sit simi-*
lis? id quod *& in Viris per imagi-*
nationem evenisse deprehensum est. *minis aliis.*

M. Hoc aliunde non provenit,
quam quod omnis homo totam suam vir-
tutem vitalem indefinenter ex sese ra-
diando emittat, unde sequitur, eum,
qui istam in sese assumit atque quasi
concipit, participem quoque fieri
posse totius illius; idque per solum vi-
sum.

H. Poteritne *Idea* quædam semel *7. Et inde de*
concepta, tantam habere in homine *virtute Idea-*
facultatem? *rum.*

M. Quod non *Ideæ* tantum ille,
quæ ab homine, sive per vocem, sive
per totius diradiationem, *emanant* -
sed

sed & quæ ex lapidibus alijsq; similibus procedunt, miram habeant in illâ, quæ ipsas suscepit vitâ, vim, multis exemplis demonstrari potest. Si enim, verbi gratia, *Eque* cuidam per paucos dies Caballus pulcherrimè depictus proponatur, & ita quidem, ut illius species non nisi per *Aquam* refracta visum ejus afficiat, tunc certè colores illi, qui tamen juxta communem loquendi morem, rebus inanimatis annumerantur, tantam in hoc animante prognerant Ideam, ut factò deinceps vero conceptu, fœtus in lucem editus picturam illam exactissimè referat. Atque huc quoq; spectat notissima illa *Patriarchæ Jacob*i inventio. Porro si quis ad homines perveniat, quamplurima sanè exempla fœminarum reperiet, quæ si maritos prioris matrimonii debitè amaverint, eorumq; Ideâ potius quam semine imprægnatæ fuerint, cum ad secundas nuptias accedunt, liberos prognerant prioribus maritis quam simillimos. Atq; talis Idea non statim, finita prima operatione, emoritur. *Eque* enim ex primo conceptu ab asino factò mulum quidem parit; conceptu etiam, & quidem adhibito equo, iterato, *Equis* nascitur, sed talis, in quo manifestò insignes reperiuntur, de priorî Ideâ *Asinâ*, reliquiæ, unde tales *E-*
qui

8. Earumq;
duratione.

qui à tolerantia, aliisq; similibus qualitatibus laudari solent. Id quod & in aliorum animantium, præsertim *columbarum specie* fieri videmus; ex nigro enim columbo & alba columba plerumque primò pulli excluduntur, quorum alii planè nigri alii planè albi sunt; postmodum verò, si nigristi cum nigris, & albi cum albis copulantur, tum demum pullos maculatos nasci apparet. Id quod etiam *in arborum insitione* natura quandantenus imitatur, quando ex combinatis rubris atque albicantibus fructibus secunda demum insitione mixtura colorum provenit. In hominibus autem talia quoque non desunt exempla: Si enim Hispanus quidam Lusitanusve senior paululum, & nigricante facie, uxorem ducat colore albicanti, primò quidem, si vis fœminea prædominetur, etiam *liberi albicant*, matri quippe & naturâ & facie similes, *qui* postmodum tamen, quamvis cum albicantibus iterum copulati, *subnigros iterum patri suo* progenerant nepotes, similes nempe ei non facie tantum, sed & ingenio: id quod aliquando in tertia demum generatione factum esse deprehensum est.

H. Daturne igitur adhuc aliqua *9. An Idea*
inter Ideam hominis, sive factis sive *Sympathianis*
verbis

*eum suo exemplari ad-
mittat, & quomodo il-
lud probetur.*

verbis eradiatam, & inter exemplar
ejus ipsum nempe hominem, *Sympa-
thia & cognatio?*

M. Si quis in veras Sympathiae
causas paulo accuratius inquiret, in-
ter alia inveniet: (1.) quod ea,
quæ aliquando *vitaliter fuerunt unita*,
eorundemque spirituum influxu vi-
vificata, quamvis postmodum sepa-
rentur, semper tamen aliquam reti-
neant *cognitionem*, atq; *Sympathiam*,
sive illa ipso actu sese exerat sive mi-
nùs. Unde in notissimo illo Exem-
plo, *Nasus ille ex alio homine in alic-
nam carnem transplantatus tùm in
vivo homine computruisse dicitur,*
cùm alter ille alibi putresceret in se-
pulchro, ex quo facta erat exsectio.
Huc pertinet; quod in Belgio acci-
disse memini in Clerico quodam, cui
ob gangrænam Chirurgus *crus* rese-
cuerat; quo facto, cùm in alio con-
clavi quidam cultello in membrum
illud resectum, quod quasi pro mor-
tuo habebatur, scinderent, ægrotus
cum summo dolore, sectiones omnes
sentire, locumque absens ostendere
poterat, quo factæ essent, quasi illud
ipsum *crus* à corpore ejus nunquam
fuisset separatum. Ad eum ferme
modum alius quidam militiâ clarus,
cùm *crus* ipsius tormenti ictu ablatum
muro alicui insertum esset, non prius
sentire

sentire poterat à summis doloribus
 levamen, quam illud exemptum atq;
 sepultum esset: & similia exempla in-
 finita ferè hinc inde occurrunt, ut ta-
 ceam de Curis Magneticis, per *in-*
guentum armarium, lignum vulnera-
rium, pulverem Sympatheticum, aliaq;
 similia factis, cum de talibus apud
 alios tam Italos quàm cæterarum Na-
 tionum Autores prolixè agatur. 2.
 deprehensum est, in Natura necessa-
 riò inveniri *spiritum aliquem viven-*
tem, cui multæ operationes Sympa-
 theticæ videntur esse adscribendæ,
 cum illæ crassioribus aliis & corpora-
 libus loquendi modis explicari ne-
 queant. Verbi gratia, cum in duabus
 Testudinibus *duæ chordæ consonantes,*
 non commotis intermediis aliis, sym-
 patheticè moventur; id quod in aliis
 quoque instrumentis Musicis fieri cer-
 rum est; item, cum florente vite vel
 hordeo in cellis *vina atq; cerevisie* mu-
 tari incipiunt, quamvis illa per mare
 in ea loca, *ubi vineæ non inveniun-*
tur, sint perlata; & quæ sunt hujus
 generis alia. Ex istis jam facilius fie-
 ri poterit judicium, an detur adhuc
Sympathia quædam, inter Ideam, quæ
 sanè pro re penitus immateriali non
 est habenda, *ejusq; Exemplar.* Si igitur
 per *similia* quis in rem inquirere
 velit, ille primò notare poterit, *Næ-*

rum quemcumq; maternum si ille de fructibus quales sunt uva, cerasa, mora & similes, extiterit, Sympathiam semper retinere cum suis arboribus, illisque mutatis mutari: unde quodantenus concludendum videtur, quod sicut se habet idea fructus in corpore hominis ad suum exemplar nempe arborem, ita quoque se habeat idea boni vel mali in alio quodam concepta ad suum exemplar, nempe hominem illius autorem: idque tanto magis cum ibi sit *Sympathia inter individuum & totam speciem*, hic verò non alia requiratur, quam *inter individuum & individuum*. Aliud & quidem vicinius simile nobis exhibebit sequens historia: Cum Sueci in Bavaria essent, duo quidam Equites ex turma magistri cujusdam Equitum notissimi fortè fortuna domum aliquam ingressi cum inventâ in stramine suo fœminâ mortuâ concumbere non fuerant veriti, è quibus alter quidem non iterum comparuit, alter verò per mensem, & quod excedit, carro vectus turmam secutus est, ob fœdisimum nempe, ex facto illo contractum morbum, qui eum quoque è vivis sustulit: totum autem corpus ejus undiquaque *magnis scatebat tuberibus*, ex quibus *apertis, vivi* prorepebant *vermes* ejus-

jusdem speciei, cum illis qui è *putrescentibus demortuis* procrepere solent: unde quilibet putabat, morbum istum non aliunde traxisse originem, quam ex foemina illa mortua, *in qua*, cum citra abominationem vitaliter cum ejus cadavere copularetur, *aliquid reliquisset* putabatur inseparabiliter, *in quod* postmodum mors illa suum exercere potuerit imperium, quodque quamvis à corpore ejus separatum *naturalem* tamen *Sympathiam* eo ipso amittere non potuerit. Simile quid, sed sensu contrario *quietiores aliqui, piiq; & meditabundi Christiani* in sese deprehendunt, quod nempe *talis* maneat inter ipsos & excussam à se *generationem vim spermaticam, cognatio atq; Sympathia*, ut eo tempore quo exinde foetus in utero augetur atque formatur, semper accuratè ante oculos habeant, *quomodo omnes illius artus* atque partes, tam internæ quàm externæ, ne minimis quidem venulis exceptis *efformentur*: id quod nec iis, qui inter Judæos Rabbini audiunt, ignotum est, qui tamen, cum ea se solos nosse putent, omnia pro summis arcanis habent, unde & inter primas Cabbalæ suæ partes eam numerant, quam dicunt *Cognitionem formationis hominis in utero*. Simili ergo ratione Sympathia

chia

thia quoque statuenda videtur, inter spermaticam spiritualis propagationis materiam, *Ideam nempe, & Efficientem* ejus. Atque hæc sola videtur esse causa, quod homines quidam, ardentius sese peramantes suas invicem cogitationes sæpè quam exactissime scire queant, quamvis nullà extiterint signa externa, ex quibus eadem potuissent colligi: Item quod *Uxores quædam Zelotypiæ flammis exustæ* intentionem atque studia Maritorum suorum quandoque, non nisi dictante animo, exacte pernoscant; non ullà existente ab extra occasione tale quid suspicandi: prout utroque in casu restis omni exceptione major est experientia etiam accuratius examinata. Quod ad sanguinem illum attinet, qui ex cadavere occisi profluit, si ad illud interfector accesserit, illum accurato cujuslibet judicio considerandum relinquo, cum similibus multis aliis, quæ præcipuè apud eos accurrunt si ve per somnia si ve multis aliis modis, qui silentio & quieti dediti à turbulentis si ve negotiis si ve curis non impediuntur, quo minus talia multa queant percipere.

H. An non ista pro his, qui minus sunt in similibus exercitati, crassiori aliquo exemplo, paulò clarius possunt explicari?

M. Quam-

M. Quamvis spiritualia ista modo crasso atque palpabili non propriè & fundamentaliter declarari queant, conabor tamen, ut assumpto *Aëris* exemplo, quo mediante (non excluso tamen lumine) omnes ideæ, ne propria quidem exceptâ, indissolubili nexu nobis imprimuntur, res aliquantò fiat clarior. Si igitur inter nos insigne aliquod intercessisset scandalum, possetne fieri, ut ideæ illæ nostræ, quas tum alter alteri impresisset, in nobis possent annihilari, adeò ut ab iis utrinque liberaremur, nec quamdiu intellectus in nobis superesset, quicquam ex illis in animum nostrum recurreret? annon potius putandum est fore, ut illæ in nobis semper magis magisque elaborentur?

H. Id mihi quidem non videtur negandum; licet *elaborationem* illam nondum rectè intelligam. Sed id mihi videtur dubium, an hæc fieri possint nobis procul ab invicem separatis.

M. Poteritne talis aliqua *separatio* 10. De me-
concipi esse possibilis, ut non *conne-* dio hanc
etens utrumq; Testis aliquis utriq; præ-*Sympathiam*
sens maneat, cujus corpus nullâ dis-*conservante*
jungi vel separari possit distantia? & promo-

H. Hunc testem necesse esset, ut vi-
derem atq; cognoscerem, antequam
aliquid hic vel affirmare vel negare
possem.

M. Quid

M. Quid si igitur intellectu tuo eundem videres atque cognosceres, nunquid istud tibi sufficeret?

H. De hoc quidem nullum est dubium, cum propriè loquendo cognitio nulla detur alia, quàm quæ *Intellectu sit.*

M. Cum igitur nemo negare queat, quod Ineffabilis Deus noster, ex infinito Amore, sapientiaque & potentia immensa, *creaturas suas* ita constituerit, ut singulæ suum assequi possint finem ad quem create sunt; hinc certum omninò videtur esse consequens, quod *ille non possint esse entia quasi mortua, adeoq; rigida atq; insensata,* sed vitam quandam in sese habeant, penetrandi atque movendi facultate præditam. Quemadmodum ergò actiones nostræ dum adhuc in utero vivimus materno non omninò latent *matrem nostram,* quis dicere audeat, easdem cum adolevimus latere *Matrem illam magnam,* Naturam nimirum Universi?

H. Hoc certum est omninò, quod matres ægrotent, & contristantur, cum embryones malè se habent sive circa incrementum sive circa parum: & è contrario gaudeant, si benè se habere infantulum suum per omnia senserint. Quod autem ad vi-

tam

tam Natura attinet, de illa ulteriorem desidero informationem.

M. Poteritne igitur aliquis concipere, *Aërem* cujus essentia verè nobilem, penetrantem atque activam ubique sese ostendit, *absq; omni ordine in turpissima confusione consistere?*

H. Istud ego quidem non dixero: cum sciam in illum & per illum tot virtutes cælorum in nos influere, in illo quoque Terram cum Aquis & omnibus creaturis suis congruo semper ordine moveri; imò in interioribus ejus recessibus tam nobilem aliquam latere essentiam, ut illam non satis potuerim mirari. Si enim, (prout in charta 35. videri potest,) è *vitro A* extrahatur per Siphonem una Aëris uncia, eaque mox in *Vitrum B* intrudatur, quod etiam propterea hâc uncia fit gravius, fieri solet, ut si illi *vitro A* (in quod propter clausum *epistomium C*, in *operculo aneo D*, interea nihil extraneum penetrare potuit) adaptetur *tubulus aneus EE*, aqua repletus, cui circa *F & G* sua quoque sunt *epistomia*, atque iste inseratur *vassi cuiusdam H*, aquâ itidem pleno; fieri inquam, solet, ut apertis *epistomiis*, nobilis illa in Aëre latens Essentia, ex prædicto vase *viginti duas mensuras A* que in altum attrahat, (quantum nempe *Vitrum* capere poterat) donec *vi-*

C

trum

50
trum illud A penitus sit repletum.
Porro, si in tubo vitreo I K, qui hy-
dargyro primum fuerat plenus, hy-
dargyrum L L, (postquam, aperto in-
feriori tubi foramine, in aliud vascu-
lum M. hydrargyro similiter reple-
tum sese exonerare potuerat,) spa-
tium reliquerit N O: (in quo nullus
aër crassior sed interior saltem ejus
quasi nucleus existere potest) tum
fiet, ut nobilis illa essentia, quam pri-
mum tubus paululum saltem à per-
pendiculo inclinatus fuerit, ut in R P Q.
hydrargyrum P. Q. cum impetu in al-
tum rapiat, totumq; adeo tubum ad-
impleat, ut non appareat, quo ipsa
jam loco contineatur: idque fiet quo-
tiescunque experimentum fuerit re-
petitum. Unde facile apparet, quam
nobile sit illud spirituosum, quod Deus
Aëri implantavit, cum illud corpora
omnia tam gravia tam facile regere
atque movere queat.

M. Ex istis igitur concludendum
Tibi erit, magnam illam Matrem no-
stram, Terram nempe, cum circumstan-
te undiquaq; Aëre, per omnes suas
partes sensu præditam adeoq; anima-
tam esse.

H. Illud negare non potero, si le-
gitimè circa ordinem creationis atq;
conservationis versari velim.

M. Quomodo ergo possibile erit,
ut nos,

ut nos, tanquam duo foetus, ejus utero adhuc contenti, ab ea separemur, licet multis millibus milliarium ab invicem discederemus? annon enim idem fieret saltem, ac si quis in lectulo suo, facie tantum conversâ, uno tamen eodemq; loco decumbens permanet? Non possumus enim quamvis separati, vitâ ejus carere, qua uniuntur omnia, unde nec *Sympathia carebimus*: æque ac foetus in utero carere non potest vita materna, quæ pari ratione in geminis principium Sympathia est.

H. Jam cum post longam hanc digressionem ad vocem hominis redendum sit, per quam tam efficaciter quam plurimæ propagantur idæ, id concludo: quod illa cum perfecta est, admirandâ quadam vitali atque penetrantissima polleat virtute. Ubi quidem alia adhuc occurrit quæstio, annon *Vox aliqua* tam viva tamq; potens, prædita esse possit, facultate sedandi atq; mitigandi omnes violentas animi passiones?

11. *Regressus ad vivam hominis vocem.*

M. Id quidem non videtur negari posse: si illa modò prudenter atque modestè adhibeatur, atque natura & idea propositi affectus debite concipiatur atque intelligatur. Si enim quondam inventa sunt exempla eorum, qui Musices instrumentalis benefi-

12. *Quomodo illa affectus vehementiores mitigare queat.*

cio animum hominis variis modis lenire atq; movere potuerunt: quanto magis vox humana, si ea moderante prudentia e vivo prorumpat spiritu, virtutem habebit non ea tantum, sed longè majora efficiendi. De modo autem procedendi in talibus, ob brevitatis studium, nihil hoc loco dici potest.

13. Et qua
ratione a si-
mulata ficta-
que voce
discerni pos-
sit.

H. Quomodo autem vox vera atq; genuina discerni commodè potest à fictitia atq; hypocritica, & eà qua mendaces utuntur.

M. Ad istud non magno opus est artificio: vulgaris enim quilibet mendax, facillimè sese prodit per aliquot hæitationes, aliosque quosdam gestus, qui in ipso coacti semper sunt, nec naturales: si quis audacior est, ille beneficio paucarum quæstionum, ex improvviso ipsi propositarum facilè deprehendi potest: qui politici sunt, naturamque vivæ veræq; vocis omnì conatu imitari student, eos, vel torpentes quasi atque obscuri eorum oculi, quibus nullum omninò lumen inesse videtur; vel oculi alterius generis, quos verè nequam appellare licet; vel denique signa quædam alia minora produnt, quæ à candidis si paulò sint prudentiores facilè, ab aliis difficiliùs observari possunt. Veritas enim coactione & violentia non indiget, sed

sed *vivam rerum ideam*, prout illa ab animo concepta est, simplicissimam atque *nudam exponit*; cum ex adverso, mendacem, in quo nulla veritatis idea invenitur, sibi vim inferre oporteat, ut ex eo, quod nihil est, fingat aliquid esse; assumtis in absentis materiae locum de ipsa essentia sua quibusdam quasi particulis.

Tempus autem monere videtur, ut in viam redeamus, à qua nimium ferè recessimus: utque ipsum ad manus revocemus propositum: quod in eo potissimum consistit, ut ostendamus, *istam linguæ vocisq; nostræ naturam præclarè expressam esse in Alphabeto Hebraico.*

Colloquium Sextum.

In quo

Ipsæ Alphabeti Hebraici literæ cum annexa vocalium descriptione explicantur.

H. Jam magis semper, magisq; crescit meum circa hæc desiderium, dum nempe post longos in istis incertitudinis fluctibus errores Porcum tandem veritatis ante oculos habeo, meq; in terram firmam mox descensurum esse video.

C 3

M. An-

1. In genere, ubi excusatio adjicitur, quod unica saltem adhibita fuerit figura.

M. Antequam hoc fieri poterit, hic prius monenda erunt quædam: Nempe 1. Nos ut Lectori eò citius satisficeret, una saltem usos esse figura humani oris ad omnes omnium literarum picturas; cum tamen, si accurate omnia fieri debuissent singulæ literæ propriis inferendæ fuissent facierum suarum schematibus, cum novis semper dimensionibus atq; variationibus oris, labiorum, genarum, menti, atque juguli; iisque ubique ad vivum expressis. Sicut autem esurienti propterea non diutius negandus est cibus, quod fortè ad ornatius ministranda fercula non sufficiat discorum numerus: ita rectius fore putavimus, si res ipsa cum quadâ imperfectione proponeretur, quam si propter accidentalem aliquem defectû diutius lateret in tenebris.

2. Simulq; ponitur, quosnam Autores in pronuntiandis literarum Nominibus potissimum secutus sit Autor.

nunciatione Nominum, quæ literis vulgò tribui solent, sciendum, nos in eadem modo Schindlerum modo Balmesium secutos esse. 3. In genere de omnibus figuris notandum, in earum compositione quandoque non integras linguas, sed resectas tantûm adhiberi particulas, coque indigitari, illius motum tum saltem hanc ipsâ particulâ perfici reliquis partibus interea quiescentibus. In illa parte

parte figurarum; quæ mitræ lim- interdum
bum refert, singularum literarum di- saltem lin-
versi apppositi sunt characteres, & qui- guarum par-
dem n. 1. sicubi necessarium est fi- ticle, adhi-
guræ literarum *Begadebepath* exhi- beantur.
bentur, cum illæ lenius sunt pronun- 4. *Quid sibi*
ciandæ, quibus suo loco adjicitur *Sin*, velint figuræ
& ob certam aliquam causam Mem in mitra fi-
finale clausum. n. 2. exhibet literas *gurarum?*
commnes *Assyriacas*, quas quadratas
dicunt, juxta Balmesium, cum varia-
tionibus quibusdam ex eodem; n. 3.
exprimitur antiquum aliquod Alpha-
bethum juxta *Scripturam transitus flu-*
vii, quod in libro quodam vetustissi-
mo inventum esse idem Autor tradit;
n. 4. depinguntur antiquæ Hebræo-
rum literæ communiores olim, prout
nimirum in antiquis numismatibus re-
periuntur, quæ cum hodiernis Sama-
ritanis ut plurimum concordant. Ex
istis illi pro lubitu cum nostris con-
ferri poterunt, ut veritate intellecta
quid in illis rectum sit quid minus, cõ-
commodiùs appareat.

H. Quid autem in specie circa sin- 5. *In specie*
gulas literas observandum est? *traditur,*

M. Primò literarum potestas tra- quid obser-
ditur; secundo earum figura exprimi- vandum sit
tur, quomodo nimirum illa è situ circa singulas
motuq; linguæ atque spiritus oriantur; literas.
tertiò Nomen earum, & quantum il-
lud ad efformationem figuræ condu-

cat, exponitur; ubi tamen liberum erit cuique de ista cognatione suum ubivis interponere iudicium, cum illa non tam ad ipsam rei veritatem, quam ad ejusdem illustrationem faciat. quartò *Nominis* etiam *Interpretatio* adjicitur, & quintò tandem continuata *literarum commexio*, juxta quam concatenato semper ordine subsequens quæcunque est præcedente, velut ex matre soboles, progeneratur. Et quamvis ad singulas adjicienda fuisset *significatio mystica*, quæ in compositione quasi vita totius sententiæ esse videtur, illa tamen in brevi hac delineatione commodè tradi non potuit. Si quis autem radices Hebræicas cum iudicio sæpè perlegere contenderit, ille procul dubio tandem inveniet, in concursu earundem Radicalium analogicam aliquam occurrere concordantiæ significationis, ex qua semper magis magisque deprehendi poterit, quantum *hec vel illa litera* ad illam significationem naturaliter conferat, tandemq; apparebit, in quo potissimum *ejus* natura consistat.

6. *Ipsa explicatio literarum specialissima proponitur.*

H. Nunc igitur de speciali literarum explicatione sermo tandem institui posse videtur: sit ergò prima de prima litera quæstio, quænam sit *ejus potestas*?

M. Hic evolvenda erit figura 1.
qua

qua Dux ille ac Pater reliquarum litterarum omnium depictus est. Sciendum ergò *litteram Aleph* initium potius sonorum omnium, quam sonum esse propriè dictum, sicut punctum initium potius quantitatis continuæ quam quantitas dicendum est, & unitas initium rectius numerorum quam numerus dicitur. *Efformatio* ejus non in gutture vel pectore, sed ex gutture pronata in ore perficitur: eaque, cum in reliquis literis ubique compositio occurrat, simplex omninò est, nec unquam actuali motu destituitur, quamvis ille occultus sit admodum.

H. Quis iam autem hinc *lingue motus* est, & quomodo exinde *figura* hujus literæ exurgit?

M. Si ille paulò exactius consideretur, tum apparebit, ut in pictura habetur, linguam primò aliquantum extolli è quiete sua; quia autem hæc litera Pater est reliquarum omnium, adeoque & pluribus opus habet perfectionibus, hinc illam per omnes *Oris* dimensiones moveri videmus, ut semel inchoatum sui motus circulum, debito naturalique ordine absolvat: hinc ascensus ille *Lingualis* continuatur ad summam usque palati altitudinem, ubi etiam cum ulterius pergere non liceat, mucronem ita adpressum

aliquantulum dilatari videmus, unde in totâ linguâ & posterius & anteriorius curvatura quâdam exoritur: Hac violentia efficitur, ut juxta ax. 3. tota lingua violenter iterum descendat, & quidem longè infra locum quietis suæ: & quia illud absq; maxima oris apertura fieri nequit, juxta ax. 7. nec lingua in illo situ per naturam diu permanere queat, hinc juxta ax. 4. naturali motu iterum ascendit in locum quietis, cumq; illa maxillæ leniter ascendunt, cessante nimirum ut solet in fine actionis, impetu: unde etiam tandem non planè clauduntur labia. Atq; ea, quæ hic tam prolixè describuntur, uno sermè perficiuntur momento, nec observari queunt commodè, nisi quis, quod facile fieri potest, hos motus tardè velit imitari. Inde jam configuratio literæ hujus facile intelligi potest: Ascendens nimirum lingua, medium; palato affixa dextrum, & tandem ad quietem revertens, sinistrum locum occupant; situ omnia naturali: & hæc configuratio juxta ax. 9. nunquam diminuitur.

H. Quare ab Antiquis hæc litera appellata est *Aleph*?

M. Quia quævis hujus vocabuli litera ad efformationem figuræ suæ aliquid conferre videtur. *Obscurum enim*

59
enim *A* mox ab initio motus ascen-
 dente linguâ percipitur, ubi prurum-
 pens per cavum ejus halitus commu-
 niter sonum tam obscurum produce-
 re potest, qualis per vocalem *Kamel* &
 designari solet. *Lamed* media nomi-
 nis, & simul quasi Alphabeti litera in
 media actione apertè *far's* in medium
 prodit, cum lingua nempe ad sum-
 mum elevata est: *Imum* *E*, quod *ἦτα*
 Græcorum sono refert, in descensu
 linguæ ad imum oris observatur: &
Pe lene ex naturali maxillarum ad
 quietem reditu, ubi lenissimo quasi
 flatui locus relinquitur, resultat: hic
 enim labia tam arctè non claudun-
 tur, ut in efformanda litera *M*. For-
 tasiss Antiqui id quoq; observari vo-
 luerunt, quod ultimæ hujus literæ
 potestas idoneum reddat os nostrum,
 ad incipiendum sequentem literam
Beth; idque juxta ipsum naturæ du-
 ctum: atq; hoc in universum de omni-
 bus Nominum finalibus notari po-
 test, qui quasi proprii illi sunt annuli,
 ex quibus catena totius ordinis atq;
 connexionis producitur.

H. Quænam est hujus *Nominis* si-
 gnificatio?

M. Quidam illud per *Doctrinam*
 exponunt, eò quod ex istâ literâ quasi
 sequentes omnes addisci debeant:
 aliis *Taurum* denotat, quod Aleph

quasi Ductor sit totius literarum gregis: Quibusdam idem sonat ac *Princeps*, ob similem analogiam. Est quoque aliqua ejus significatio, quæ numerum *millenarium* respicit.

H. Quomodo tandem prima hæc litera cum sequenti secunda *connectitur*, & quomodo hæc ex illa quasi nasci dicenda est?

M. Ultimus primæ literæ actus consistit in leni oris conclusione, consentientibus ibi linguâ atque labiis; atque tum totum Os nostrum ita conformatum est, prout ad incipiendum sequentis literæ actum conformandum erat: unde non incongruè litera Beth primæ illius fœtus atq; soboles dici posse.

H. Jam ad iconem 2. respicio, atque ut, ex illâ, secunda litera Beth explicetur, peto; adeoq; primum quaero, quænam sit illius *Potestas*?

M. Illa à pronunciatione literæ B. Latinæ nihil differt; estque muta ex illis, quæ Labiales communiter cognominantur.

H. Quænam hîc Linguae est actio, & qua ratione ex illâ *figura* ejus exoritur?

M. Quando os nostrum è sua quiete ad aperturam atq; motionem procedit, lingua cum maximâ corporis sui parte, valide admodum palato applica-

plicatur, adeò, ut propterea mucro ejus antrorsum quadantenus incurvetur: cum autem hic non sit situs ejus naturalis, necesse est, ut cum impetu juxta ax. 5. celeriter iterum delabatur, ubi ex isto lapsu mucro ejus iterum parvulum assurgit. Atque hinc facile est admodum figuram hujus literæ addiscere: superior enim illius pars imago est linguæ superius applicitæ, inferior, linguam delapsam exhibet. Hic autem notandum, quod, cum Lingua tam violenter à Palato resultat, spiritus è gutture ad superiorem dentium ordinem allisus recipitur sub ipsam linguam, unde aliqua huic literæ connascitur *durities*: si autem lingua, prout in Syncipite figuræ n. 1. expressa est, lenius aliquantulum palato applicetur, ut mucro ejus nec illo in statu curvaturâ opus habeat, nec in delapsu resultantia aliquâ, sonus literæ aliqua ex parte *mitescit*, unde & *raphata* tum appellatur atq; *lenis*.

M. Quam ob causam Veteres huic literæ nomen *Beth* indiderunt?

M. Probabile est illos in curvaturâ mucronis, cum lingua palato affixa hæret, analogiam aliquam reperisse cum litera *Fod*; descensum quoque observasse videntur ulterius non fieri quam ad aperturam usque, quæ re-

quiritur ad formandam vocalem *magnam E*; tandem literam *Thau* adjecterunt, cujus ratio ut in hac ita in alijs literis non una videtur: primò enim hac ipsâ quandoque applicatio partis post-mucronalis ad palatum, vel alias partes superiores, deinde quoque aliquando mucronis in descensu allisio violenta, denotari videtur, (in istis enim motibus natura literæ hujus potissimum consistit) tandem non rarò hac ipsa commoditas tantum ostenditur sequentem literam cum præcedente connectendi; Quæ rationes hic omnes locum habere posse videntur. Vox Beth autem *domum* significat.

H. Quomodo connexio hujus literæ cum subsequenti ex ipsa literæ natura deduci potest?

M. Finis actionis ejus consistit in adscensu linguæ, in quo parum opus habet ut pergat, ad initia literæ *Gimel*, prout quilibet facile judicare poterit.

H. In quo jam igitur consistit *Potestas literæ Gimel*, & quomodo *figura* ejus ex linguæ motu juxta icon. 3. addisci potest?

M. Hic traditur litera G, quæ quidem inter mutas palatinas numeratur, aliquantulum tamen asperata est cum quadam risûs analogiâ. Atque
hic

hic lingua firmiter premitur ad superiora palati, præcipuè cum robore partis postmucronalis ita tamen ut superiori parte quasi excavata ad modum canalis, ab expirato aëre cum adspirante sonitu perstringatur: quia autem pressura potissimum fit parte postmucronali, hinc fieri solet, ut mucro ipse aliquantum profundius dependeat, idque incurvatâ paululum antrorsum parte extremâ: ubi simul quoque ex illo impetu dorsum linguæ patitur, protenso nimirum versus anteriora ventre, unde & partes radicales tantillum insimul elevantur: finitâ hac in summitate oris actione, juxta axiom. 5. descendendum est linguæ ad imum usque, unde mox ascensus exoritur alius cum quadam elevatione mucronis. Hic quoque notandum, quod linguâ à palato resiliente spiritus ad summos dentes evibratus sub linguam usque repercutiatur, unde & hæc litera paululum *indurescit*. Si autem actio linguæ prima non sit tam violenta, ut mucro propterea versus anteriora incurvetur, nec facto descensu rursus exurgat, prout in figuræ syncipite num. 1. apparet, litera *lenior* est & dicitur.

H. Quare

H. Quare antiqui huic literæ nomen *Gimel* imposuerunt, & quomodo hoc nomen connexionem ordinis indigitat?

M. Illi videntur respexisse ad sequentia: 1. quod dependens cum incurvatione linguæ mucro figuram literæ *Fod* exhibeat, atque spiritus eadem hic figura prodeat, prout in eformatione vocalis *Chirek* natura requirit: 2. quia delabente lingua ita disponitur Os nostrum prout disponi solet, cum quis pronunciare vult literam *M*; quod autem ad inum usque tunc descendat lingua, denotare videtur vocalis *Sagol*, quæ pronunciari non potest nisi ad inum deducto ore. 3. *Litera Lamed* in figura ræ *Gimel* occultatur, sub protensione ventris & incurvatione dorsi linguæ: atque hæc *Litera* linguam simul in eum deducit locum, à quo fieri debet initium actionum ad sequentem literam pertinentium; quamvis illa eodem etiam deducatur, continuando ascensum ex imo, in fine literæ inchoatum: unde evidens est harum literarum connexio. Ipsum Nomen designare dicitur *Camelum*, juxta alios *retributionem*; de vulgari ratione appellationis verò videri possunt alii.

H. Nunc ex icona 4. explicanda venit quartæ literæ *Potestas atq; figura.*
M. Da-

M. *Dalet* est litera muta, lingualis communiter dicta; *potestas* ejus est in sono טֻ D. In ipsius efformatione lingua ad radices dentium atque gingivarum superiorum premitur, mucrone aliquantum elevato, factoque in parte anteradicali quasi angulo recto. Cumque, illa resiliente, spiritus à dentibus repercussus non nisi sub linguam refugere queat, fieri necesse est, ut hic non minus, quàm in duabus præcedentibus, *duritas* quædam subnascatur; quæ tamen si linguæ, ut in syncope figuræ n. 1., in actu primo, tantus non sit impetus, ut mucro propterea incurvetur, naturaliter perit: unde *lenius* proferri dicitur litera.

H. Quare à Præcis hæc litera *Dalet* appellata est, & quomodo ex hoc nomine deducitur ordinis connexio?

M. Lingua ad palatum quasi in lineam rectam extensa, ob pressionis impetum his in partibus inflexionem aliquam patitur, orisq; apertio tum analogæ est aperturæ טֻ *Kamet*: Angularis incurvatio linguæ ad formam טֻ *Lamed* aliquâ ratione accedit; Vocalis *Segol* ex altera oris apertura prodire posset, si illa hic formanda esset: *Thau* autem occurrit in pressione partium linguæ anteriorum; atque occasio-

caſionem oſtendit, quomodo proceſſus fiat ad literam ſequentem. Quia enim Os cum linguâ ex deſcenſu in quietem redire neceſſum eſt, interea talis in ipſo oritur partium ſitus, ut litera *He* commodè queat incipi. Nomen *Daleth* explicatur per *Oſium*.

H. Jam ſequitur litera *ſ*, cujus po-teſtas & figura ex icone *ſ*. quærenda erit.

M. *He* eſt litera Gutturalis aſpirata, quæ viam ſuam ex aëre petit, ſuamque energiam exhalando oſtendit. In formatione ejus linguæ ſitus eſt, ut figura habet; in media nempe exaltatione protenſa, eaque expiratione facta, ad quietem iterum tendit, & cum aliquali oris dilatione deſcendit: atq; ita figura literæ, ex elevatione & deſcenſu linguæ componitur.

H. Quare Priſcis hîc placuit uſurpare nomen *He*, & qua ratione illud dicendum eſt promovere connexionem hujus literæ cum ſubſequenti?

M. Cum lingua delabitur, atque os aperitur, talis eſt meſſura aperturæ ejus, qualem requirit vocalis *Zere*. *Aleph* adjectum videtur propterea, quod cognatione ſpecificâ huic literæ ſit affinis, eſt enim gutturale ut
iſta,

ista, & sicut influxus ejus ad omnium
 literarum formas requiri videtur, ita
 nullibi rectius quam hoc in loco ac-
 commodari potuit. Cum igitur os
 apertum fuit, necessum est, ut ad re-
 quietem tendens iterum claudatur;
 atque tum lingua quoque sensum ele-
 vatur, & idonea fit ad productio-
 nem literæ sequentis. Nomen ipsum
 hujus literæ non est nisi particula
 demonstrativa, idem quod *Ecce*, vel
Hæc denotans. Videtur autem in il-
 lâ mystica quædam significatio gene-
 rationis occultari: omnia enim ani-
 mantia, fervore libidinis agitata hu-
 jus quasi literæ sonum anhelando
 producere videntur; & propterea fa-
 ctum esse probabile est, quod hæc im-
 posita sit nominibus *Abrahami & Sa-
 rah*, & non alia, quia ex illis generari
 debebant multi populi.

7. Ubi inse-
 ritur, quare

H. Quomodo figura & potestas li-
 teræ *Vav*, quæ sexta est, ex icone 6.
 cognosci potest?

litera He
 inserta sit
 Nominibus

M. *Vav* est litera muta, & medium
 habet sonum inter F & W. Lingua
 in ipsius productione admodum exal-
 tata est, & antequam ad modum uncini
 incurvatur, quia paululum versus pa-
 latum premitur, absq; excessu tamen:
 & tum sonus ejus obscurus aliquan-
 tum & quasi moribundus est. Leniori
 illa

*Abrahæ &
 Sarah.*

illa pressurâ remittente lingua ad quietem redit, sed quasi debilis & admodum enervata-

H. Quare nomen *Var* ipsi inditum est, & unde potissimum elucet ejus cum sequenti connexio?

M. *Litera Fod* analogon quid invenit in curvatura mucronis; ultimum *Var* autem ex leni ascensu oris exculprum esse videtur, descensusq; linguae fit ad talem aperti oris mensuram quam requirit vocalis *Kamet* ז. Nomen ipsum *uncinum* designat. Cum autem os apertum leniter iterum ad quietem tendit, tum partes ejus talem adipiscuntur situm, ut ex ista litera Mortis subsequens litera Resurrectionis commodè nasci queat.

H. Cum ex prolixiori ista præcedentium literarum descriptione facile appareat, quomodo Natura in formatione sanctorum horum characterum colluserit; in posterum contentus ero, si omnia brevius tantum proponantur: Ad septimam igitur iconem conversus, de septima quoq; litera paululum informari cupio.

M. *Dsain* semivocalis est ex earum numero, quæ dentales communiter dicuntur, *potestas* ejus in leniori sibilo, qualis est literarum *ds*, consistit. Lingua in conformatione ejus tremula est, inque tremore isto mu-

cro-

cronem suum superioribus dentibus lenissimè admover : hæc omnia autem situ planè erecto fiunt, quoad partes exteriores, ut mucro etiam aliquantò profundius dependeat, quàm in litera Vav; posterior autem medietas plana in ore extensa jacet. Tremore illo allidente finito, natura monet, ut à palato atque gingiva lingua iterum descendat, ad locum quietis; unde & os iterum clauditur, & omnia majus acquirunt robur beneficio quietis illius, atque hinc idonea fiunt organa, ad producendam vehementiorem illam literam Chet, quæ sequitur. Prisci hinc Nomine *Dsain* usi sunt, quia hujus Nominis partes in ipsa figura istius characteris deprehendi possunt, prout pictura docet: Mucro enim linguæ habet formam literæ *Jod*, caput verò corpusque literæ *Nun* non sunt absimilia: Apertura oris quoque hoc loco fit juxta dimensionem vocalis *Patach*. Nomen autem hoc communiter per *telum vel arma* exponitur.

H. Jam ad literam octavam accedo, cujus natura icone 8. explicatur.

M. *Cheth* est litera gutturalis vehementior, quæ sub formâ duplicatæ aspirationis effertur crassiori anhelitu. In efformatione illius totum
fermè

fermè corpus linguæ firmiter applicatum est palato, superiori tamen facie aliquantum incurvatâ, ut exhalatus aër suam ibi aspirationem commodius producere queat: finito hoc actu, mucro cum impetu celeriter delabitur, & quia os hac occasione quoque apertum manet, natura, quæ tandem quietem intendit, illud leniter claudit, hanc verò parum elevat, unde omnia ad inchoandam sequentem literam præparantur. Antiqui propterea hanc literam nomine *Cheth* appellasse videntur, quia mucro linguæ similis est literæ *Jod*; applicatio autem linguæ ad superiora cum ejusdem descensa cum literâ *Thav* conveniunt, unde simul occasio nascitur demonstrandæ connexioni. Descensus linguæ aperturam oris refert juxta dimensionem vocalis *Zere*, quæ media fermè est vocalium omnium. Nomen *Cheth* communiter vertitur per *bestiam viventem*.

H. Quomodo ex icone 9. intelligi potest Natura literæ nonæ?

M. *Theth* est muta ex iis, quæ linguales vulgò audiunt, exprimiturque per T. purissimum. Lingua hoc loco gingivæ dentibusque superioribus contrahitur, ore fermè immoto, unde juxta axiom. 6. retrorsum cedere cogitur, ad querendam

dam lineâ rectâ quietem : cum autem illa eodem in loco non inveniat, necessum est ut lingua, naturâ ducente anteriora iterum petat, unde occasio ipsi enascitur ad inchoandam sequentem literam. Præsei in motibus istis videntur invenisse partes quasdam illius vocis, quæ nomen ejus exprimitur : Dum enim antrorsum vergit lingua, litera *Fod* in ipsius mucrone apparet ; & quia ad superiora dentium etiam hîc applicatur pars ejus post-mucronalis, facillè apparet, quare litera *Thav* ultimo loco adjecta sit. Apertura oris ad dimensionem vocalis *Zere* quam proximè accedit. Ipsum nomen aliqui per *declinationem*, alii per *volvulum* explicant.

H. Jam accedimus ad iconem 10. qua explicatur natura literæ decimæ, quæ *Fod* appellatur.

M. *Fod* est litera palatina, quæ sonat ut jot consonans latinorum, cum quadam nimirum aspiratione, risui quadantenus analogâ ; Atque hic tota ferè lingua in ore decumbit prona, & prima saltem sui parte erigitur versus palatum & dentium ordinem superiorem ; ubi tamen aliqua quasi crena, expirantem, cum analogia sibili, transmittit anhelitum. Mucro paululum dependet, & quia
illius

illius ferè solius energia hîc cernitur, ideoque abscissus etiam atque à reliquo corpore solutus depictus est. Quia etiam lenissima est ejus actio, nec magno impetu ad varia rapitur, ideò, eodem in loco commoditas enasceitur, sequentem literam inchoandi. Antiquis in hâc literâ placuit nomen Jod, quia lenis illa linguæ exaltatio literam *Vav*, ejusdem verò ad anteriora applicatio literam *Daleth* repræsentare videntur: Apertura autem oris ordinaria, mensuræ vocalis *Cholem* analoga est. Significatio Nominis diversa est, juxta quosdam enim Jod idem est ac *manus*, juxta alios, idem ac *principium*.

H. Quomodo ex icone 11. addisci potest naturaliter 11?

M. *Caph* est litera muta, ex iis quæ palatinæ dicuntur; sonus ejus accedit ad K, sed lenius; si cum G duriusculo conferatur, fortior est. Lingua hoc loco firmiter palato sese applicat, ideoque mucro profundius dependet; & quia vis pressioniis satis est magna, necessum est, ut linguâ resultantem os paulo latius diducatur; donec illa prono situ in loco suo quiescat. Ubi tamen notandum, quod linguâ revulsâ, spiritus ad superiora dentium allisus reverberetur sub linguam, unde paululum *indurescit* sonus li-

nus literæ, qui *lenior* est, si lenior sit linguæ actio, prout n. 1. in figuræ nostræ syncipite apparet. His peractis Os atque lingua ut ad plenam quietem redeant paululum porrò asurgunt, & inde situs exoritur, quo litera sequens gaudet. Antiqui huic characteri nomen Caph imposuerunt, quia os non ultra mensuram vocalis *Pathach* aperitur; & oris in fine actionis reclusio analogæ est formationi literæ *Pe*. Significatio nominis *carum* aliquod quale est *vola*, exprimere dicitur.

H. Quid ex iconè 12. de litera 12. ejusq; natura addisci potest?

M. *Lamed* est liquida lingualis, quæ per L commune effertur. Lingua in elaboratione ejus in altum erecta palato contrahitur, ut mucro ejus ob impetum figuram quasi clavatam accipiat, & quia extensio ejus adeò in longitudinem protenditur, fieri non potest, quin antè & retrò curvaturæ exoriantur. Cum avulsa est lingua à palato, & deorsum prolapsa, necessum est, ut ex imo illo loco ad quietem suam resurgat, unde commoda sunt omnia ad efformationem literæ Mem inchoandam. Antiqui, ut videtur, diversas compositionis hujus partes diversis literis uno nomine *Lamed* comprehensis ex-

D

pri-

primere voluerunt. Nam quia lingua delabitur & iterum rotunda quasi resurgit, analogiam literæ *Mem* repræsentare videtur; *Daleth* verò ex prefura desumptum esse potest. Dimensio oris in actionis initio, vocalem *Kamet* sequitur; in fine, dum in imum usq; sese extendit violentia, mensura vocalis infinita. *Segol* expressa est. Nomen ipsum significare dicitur *doctrinam*, alii *stylum* esse volunt.

H. Quodnam est argumentum iconis 13. & quomodo ex illa literæ 13. naturam indagare licet?

M. *Mem* est muta labialis: sonus ejus in recluso obscuroq; aliquo murmure consistere censendus est, & ex communi litera M facile agnoscipotest. Lingua palatum leniter attingit, prout & labia sese leniter exosculantur: inde descensus fit ad inferiora, ad quem necessariò oris apertio requiritur; sed cum nullus adeò impetus urgeat, organa mox quietem repetunt, unde congrua oritur occasio sequentem inchoandi literam. Figura igitur literæ hujus formatur ex *assurgente paululum*, *descendente*, & *resurgente* lingua. In fine vocum figura ejus immutatur, quia tunc unà cum lingua quoq; mutatur oris commotio, quippe cujus finis est conclusio labiorum: prout figura illa
videri

videri potest n. 1. in syncipite im-
gunculæ nostræ. Antiqui hanc lite-
ram nomine Mem insigniverunt,
quia descensus linguæ dimensionem
vocalis Zere imitatur, & tandem os
clauditur prout clausum fuerat initio.
Nominis significatio diversimodè tra-
ditur, quibusdā dicitur esse *macula*, alii
explicant, per *ex ipsi*, quasi sensus na-
scendi ibidem subintelligeretur: Et si
quis aliquantò exactius ad mysticam
ejus significationem respicere velit,
præsertim quatenus finalis est, ubi os
nostrum spiritu & quasi semine vivo
repletur, facile animadverti posse vi-
detur aliqua harum rerum analogia:
per ipsam enim omnis *multiplicatio &*
pluralitas indigitatur, & tum figura e-
jus clauditur, tanquā prægnaſ aliqua
Mater, quæ virtutem sui *multiplicati-*
onem utero suo firmiter inclusit.

H. Mallem, ut sepositis mysticis
istis simplicius de natura figurarum
sermo nobis esset; ideoq; ex icone 14,
de litera *Nun*, quæ decima quarta pa-
riter est, jam quærere institui.

M. *Nun* est litera liquida lingua-
lis, cujus sonum vulgare omnium
linguarum N refert. In ipsius ef-
formatione tota medietas linguæ
posterior quiescit, & prior saltem
ad modum serpentis erecta extat:
Et ista quidem contrahitur supe-

riori gingivæ, ut mucro quasi clavatus fiat: Remittente impetu lapsum sequi necesse est, & tunc simul os aperitur; tandemque ex imo fit reditus ad medium usque oris vacuum, ubi apta fit ad inchoandum simplicem illam humilemque literam Samech quæ sequitur. Antiqui nomen Nun adhibuisse videntur, quia tota figura linguæ literæ *Vav* non est ab similibus, & prima oris apertio dimensionem vocalis *Schurek* non excedit; tandem quoque *Nun* finale ex ipso caractere fluit. Dictio autem ipsa significare dicitur *Prolem*, aliis idem est ac *sempiternum*.

H. Qua ratione ex icone 15. natura literæ *Samech* elucet?

M. *Samech* est S. lenius, semivocalis nempe ex dentalibus sibilans. Lingua applicat sese ad gingivam superiorem, ut mucro, illius ordinis dentes contingat, ita tamen ut iidem non planè contegantur, sed per canalem quasi, in lingua expressum, anhelitu è gutture expirato leniter feriri queant: Sicut autem debilis est saltem status iste linguæ prior, ita paululum quoque illa in descensu movetur, & leniter admodum, sursum tendente mucrone, incurvatur. Et quia tum in debilitate jacet atque velut in morte, tunc commoda exoritur

tur occasio sequentem formandi literam. Antiquis hoc loco nomen *Samech* placuit, quia primo motu os non ultra mensuram vocalis *Kamet* aperitur; *Mem* ob lenem ascensum & descensum adhiberum esse videtur, quanquam certum est, *Mem* finale & *Samech* figuris parum differre. Reliquae nomina partes vitam sternere videntur ad subsequenter literae productionem. Significatio nominis *Samech* quibusdam per adjutorium, aut fulcrum aliis per coronam exprimitur.

H. Quid tradit icon 16. de litera *Ajin* decima sexta?

M. *Ajin* est litera A gutturalis, aut pectoralis potius, prout primum A orale potissimum est; sonus ejus est veluti ægrotantium, quibus nulla amplius in ore reliqua est virtus. Ideoque lingua tanquam infirmata in ore prona extenditur, non sine illius apertione insigniori. Finita autem, ut ita loquar ægritudine, homini spiritus atque robur restituitur, adeo, ut pars post-mucronalis, reliqua linguae medietate in situ suo relictâ, erigiqueat. Atque tum paululum incurvatur mucro ejus ad formam literæ *Fod* versus dentes, cæterum autem statura ejus quoad partem quam dixi anteriorem, à figura *re Nun* parum diff-

differt; quod quasi novam designare vitam videtur. Vocalis *Patach* jam dictis literis in isto nomine adhibita est, quia juxta ejus dimensionem primo actu os aperitur; *Chirek* autem mensuram suam tum accommodare videtur ori, cum lingua resurgere coepit. Tandem ad quietem iterum tendentibus omnibus manifesta in organis exoritur aptitudo ad inchoationem literæ *Pe* sequentis. Nomen *Ajin* fontem vel oculum significat.

H. Quomodo addisci potest natura literæ 17. ex iconismo 17?

M. *Pe* est muta labialis, durissima ex illis, quæ hoc nomine veniunt; potestatem ejus ex vulgari litera *P.* colligere possumus; & cum hac illæ literæ, quæ sequuntur, majus acquirere robur videntur, ut propterea quasi masculo quodam & virili robore præditæ appareant, usque ad Alphabeti finem. Figura ejus hinc oritur, quod lingua usque ad partem anteradicalem summo palato applicata sit, & ita quidem, ut antèrius retrorsum sese inflectat; ubi simul labia fortius comprimuntur quam in litera *B.* unde quoque resultante è summitate lingua, *Spiritus* à dentium superiorum ordine subter eandem repercutitur. Solutione à palato cum impetu facta, descensus ita per naturam

turam dirigitur, ut aliquantum sit ad superiora regrediendum. Antiqui hoc loco usi sunt nomine *Pe*, quia observasse videntur descensum organorum ultra mensuram vocalis *Zere* non extendi. *Aleph* in fine actionis suo more immisceri videtur, & simul commoditatem præbet connexionis. Cum vis prima linguae tanto impetu ad summa non fertur, figura *lenioris literæ* talis exoritur, qualis in syncope iconis n. 1. expressa est. Nomen *Pe* latine *per* & redditur.

H. Jam ex iconismo 18. de natura literæ *Zade*, quæ decima octava est, informari cupio.

M. *Zade* est ex dentalibus, quos vocant, valiosissima, sono imitans literam *Z* vulgò satis notam. In hujus conformatione lingua valdè premit gingivas superiores atq; palatum anteriùs, ad usque posteriorem ejus partem membranofam, & quia tantus in hoc conatu est impetus, fieri necessum est, ut ejus extensio in longitudinem quoq; adaugeatur, adeò ut ventris pars media aliquantum deorsum versus inflectatur, & ima partium ultimarum antrorsum prominere incipiant; quibus peractis lapsus sequitur prout natura requirit. Antiqui hanc literam nomine *Zade* appella-

D 4 runt,

runt, quia in flexura angulari invenisse videntur analogiam literæ *Daleth* in curvatura mucronis literam *Fod*; in apertura priori dispositionem oris juxta requisita vocalis *Kamet* mensuratum, & in fine actionum mensuram vocalis *Zere*. Alias significatio hujus nominis *hamum* designare dicitur; aut juxta alios *justitiam*. Connexio ordinis ex regressu linguæ ad requiem suam resultat; promotum enim paululum ascensu natura literæ *Kuph* initia sua ostendit.

H. Quanam est illa natura literæ *Kuph*, quæ decima nona est, & quomodo huc facit iconismus 19?

M. *Kuph* est è mutis palatinis valissima, habetque potestatem durissimi K. Atque hinc lingua summitati oris coextensa palatum premit, non minus circa partem ejus posteriorem membranofam, quam anteriorem duram, mucro autem incurvatus ima oris respicit: soluto hoc conatu impetus illam deorsum reducit, & quidem ultra quam par esset, unde subito resurgere cogitur, & tum omnia in eum situm deveniunt, quem formatio literæ sequentis requirit. Antiquis hæc litera dicta est *Kyph*, quia animadvertisse videntur in regressu ex imis linguam assumere figuram literæ *Kav* non dissimilem, quæ simul
juxta

juxta mensuram vocalis *Schureh* oris
aperturam metitur; litera *Pe* autem
non saltem ex primo circa superiora
impetu resultat, sed & ex lenta oris
conclusionē. Nomen *Kaph* signifi-
care dicitur *Circulum*; aut juxta alios
Vocationem.

H. Quid dici potest ex iconismo
20. de natura literæ *Resch* quæ vige-
sima est?

M. *Resch* est liquida, quæ inter den-
tales, neicio quo jure numerari solet;
potestas ejus à canibus cum ringun-
tur, exprimitur, ad modum nempe
r̃ R. Atque cum lingua simpliciter
in altum sese extollit, mucrone un-
diquaque libero, palato tamen vici-
no: ille autem mucro tremorem edit
insignem, & in iracundis præsertim
motus ille tremulus quandoque tum
fit inordinatus, ut lingua contineri
nequeat, cujus posteriora tum gra-
via plerumque sunt & immobilia, at-
que mox apoplexia sequitur. Anti-
quis hæc litera dicta est *Resch*, non
quasi hujus nominis literæ aliquid ad
figuram ejusdem contribuerent; illa
enim simplex est admodum: sed quia
vel concatenationem his ipsis indica-
re vellent, connotatâ simul apertione
oris, quæ hic analoga est vocali *Zere*;
vel aliquid mystici hîc latere argue-
rent; Videtur enim significatio ge-
nera-

nerationis hic iterum occurrere, ad quam cum necessaria sit vita ipsa, hujus nota hoc loco dici posset litera *Fod*, quippe quæ vivum illum doloris sensum, in parturientibus præsertim, denotat: deinde cum ad generationem vir requiratur, illius nota hoc loco dici posset litera *Schin*, quæ sonum viri silentium cum auctoritate imperantis, refert; inq; cujus figura primò *Resch*, deinde *Fod*, & tertio *Num* occurrit, quæ sobolem denotat; huc quoq; vocalis *Zere* accedit, quæ est nota risus puerilis: adeoq; omnia illa, ad significandam generationem, hoc nomine comprehensa videntur: sed hæ conjecturæ sunt. Significatio vocis *Resch* dicitur denotare *Caput*.

H. Quomodo ex iconismo 21. littera *Schin* ejusque natura intelligi potest?

M. *Schin* est è semivocalibus fortissima, communiter dentalium numero adscripta; vis ejus mascula omninò est & virilis, cum sibilo duriori & crasso proferenda, sicut *Sch*. Hic autem occurrit sonus quasi triplex; primus nempe superius circa palatum, ubi spiritus sibilando per elatam eousque linguam prorumpit; Lingua autem versus gingivam inclinatur, cum quadam analogia ad litteram *Fod*; exinde ad inferiorem dentium

tium ordinem protrahitur, cum similitudine literæ Nun; acq; triplex ille linguæ ductus, una tamen actione perficitur. Si sibilus *lenior* est mucro linguæ non sursum sed deorsum respicit, prout in syncope imaginis n. 1. apparet. Quia ergo actio à summis inchoata in imo cessavit; necessarium est, ut organa ad quietem tendentia iterum paululum ascendant; atque inde fluit hujus literæ cum sequenti ultima connexio. Antiqui hanc literam *Schin* appellarunt, quia omnes hujus vocis literæ in figura ejus extant, & os nostrum in descensu aperitur juxta dimensionem vocalis *Chirek*. Nominis significatio *dentem* denotat.

H. Jam ad ultimam tandem literam accedimus, quam iconismus 22. exhibet; quid igitur de hujus natura sciendum est?

M. *Thau* est litera dentalis, potestate T. medium exprimens nimirum inter Daleth & Theth. Lingua hîc à partibus palati posterioribus antrorsum premit duriorē ejus potissimum partem, & mucro, quia pressura tam fortis est, incurvatur sursum versus dentes superiores, inde summa vi instar fulminis delabitur, adeo ut ad quietem reditura iterum ascendendum sit. In reyulsione ejus spiritus ad

dentes appulsus subter illam reverberatur, unde literæ accedit aliqua *durities*, quæ tamen, si actio prima sit lenior, admodum *mitigatur*, ut sonus literæ medijs quasi evadat inter S lenæ & T durum, & paululum durior sit S. blæso. Unde Judæi Germani, qui medium tenere nequeunt Thavraphatum pronunciant ut S, L sitanis quasi è diametro in hoc oppositi, quippe qui nullam planè in ejus pronunciatione observant differentiam: figura literæ lenioris in syncipite imaginis n. 1. exhibetur; arque exinde cuilibet faciliè erit verum controversæ hujus literæ sonum invenire. Antiquis hæc ultima litera dicta est Thav, i. e. *limes* juxta quosdam; juxta alios *signum*, idque rectius: in isto nomine *Kamet* χ adhibetur, quia primus oris in formatione ista situs, mensuram illius vocalis exhibet: literæ *Fod* analogæ est curvatura mucronis; & quia nihil restat amplius, cum quo ista litera connectatur, mirum non est, nomen ejus finitum esse litera *Vav*, quæ mortis atque quietis symbolum est. Aliàs hæc litera apud omnes fermè Nationes *executionem mandati* designat; unde & ultimum nacta est locum.

Jam dicendum quoque aliquid esset de 5. *literis finalibus*, quæ à Judæis
inter

inter numerorum signa adhibentur; quam ob causam etiam inventæ esse videntur : sed hoc loco studio illas præteribimus.

H. Jam nihil ergò restat, quàm ut Vocalium quoq; natura breviter conjunctim explicetur.

8. *De formatione Vocalium in genere, è diversa oris atq; dentium apertione.*

M. Iconismus 34. *quinq; vocalium sonos* exhibet juxta diversam oris nostri apertionem; quæ tam necessaria est singulis, ut qui A pronunciat, eadem dimensione nullam pronunciare possit aliam : quæ jam intermediæ sunt; juxta proportionem soni, locum facile inter has invenire possunt : atque tum externam oris conformationem intus quoque lingua & spiritus imitantur. Hic autem porro de Vocalium Nominibus monendum est, quod de iis tanta non habeatur certitudo, quam de Nominibus Consonantium. Notum enim est, Antiquos scribendo rarò aut quasi nunquam adhibuisse Puncta; unde non tantum *Pentateuchus Judeorum*, quem in hodiernum usque diem in Synagogis suis publicè legunt, punctis ubique caret, sed Antiqui quoque *Interpretes Græci nempe & Chaldaei*, in versionibus suis, non-punctatis usi sunt Exemplaribus, prout illud diversitas translationum illarum à Textu Hebræo quamplurimis in locis ostendit.

9. *De Vocalium nominibus atque figuris.*

Ad hæc.

hæc accedit *Scriptura* Hebræorum antiquissima *Samaritanorum* literis exarata, quæ itidem punctis caret. Qui jam antiquitatem punctorum vocalium omni studio defendunt, ulterius progredi non possunt, quàm usq; ad tempora *Esdre*, qui post captivitatem Babylonicam Sacram *Scripturam*, characteribus communibus relictis, Chaldæorū literis descripsisse dicitur; & id quidem adhibitis punctis vocalibus. Quamvis autem apud antiquos quosdam Cabbalistas, e. g. in *libris Zohar & Bahir*, nec non in *Masora* atq; alibi quædam inveniantur testimonia, quod illis temporibus Vocalium puncta adhibita fuerint; tamen ibidem quoque alia subinde inveniuntur Nomina, aut certè non omnia quæ hodiè in usu sunt. Unde conjectura enascitur, quod, licet prædicta omnia veram antiquitatem Vocalium in se non subverterent, illarum tamen nomina exinde Novitatis argui possint, quippe quæ illis demùm temporibus inventa esse dicenda erunt, cum verus antiquæ literaturæ sensus inter Judæos jam perierat. Ideoq; hoc in loco non nisi de solis Vocalium figuris sermo erit: idque etiam cum minori fiducia quàm superius factum est. Nec enim hoc urgebitur, quod illæ vocalium figuræ statuendæ sint literis suis

ris suis coævæ esse; quia non est abso-
 num, Vcales olim connotatas esse
 modo quodam alio: sive id factum
 sit per *accidentalem aliquam consonan-*
tium mutationem, tot modis factam
 quoties rudis illa & simplex primo-
 rum temporum pronuntiatio mu-
 rabat syllabas: sive per *matres lectio-*
nis, literas nempe Aleph, He, Vav,
 Jod &c. quæ opinio fortissima omni-
 um fundamenta habet; nec absur-
 dum est dicere, *Vcales penitus olim*
fuisse omissas, quia illis, quibus lingua
 erat vernacula, non potuit esse diffi-
 cile absque adjectis vocalibus lege-
 re. Id solummodò hîc intenditur:
 ostendere, quod illi, qui has figuras
 excogitarunt, quicunque demùm illi
 fuerint, & quocunque id factum sit
 tempore; non usq; adeò à Natura vo-
 calium aberraverint.

Atque ut de illarum formatione
 in genere aliquid dicatur; quia ad
 illam non sufficit (1.) ut *Os* debi-
 ta mensura aperiatur, prout illud
 fig. 34. exprimitur, (2.) ut cum co-
 dem *lingua* debite se conformet, (3.)
 ut *spiritus* debito vigore huic qua-
 si oris atque linguæ modulo in-
 fundatur, eademque forma ex o-
 re prorumpat; (prout vigor ille be-
 neficio trutinæ cujusdam, & for-
 ma hæc spiritûs, beneficio flammæ

can-

candelarum facile ostendi potest.) Sed (4.) præterea & quidem inprimis requiritur *influxus arcani illius seminis* ad sermonem summe necessarii, de quo superius actum est prolixius; hinc probabile sit, Inventores harum figurarum ad hoc ultimum potissimum respexisse, quia plerasque ex rotundis efformarunt globulis, & guttulis quasi, *materie eiusdem seminalis homogenea*, purissimæ: de quibus tamen liberum ubiq; relinquitur Lectori iudicium.

10. *De loci formationis illarum.*

Notandum autem porro est Vocales magnas in *superiore* parte oris, parvas autem in *inferiori* ejusdem parte formari.

11. *Ipsa vocalium explicatio specialissima proponitur.*

Est ergo n. 23. *Kamet* א. Obscurum, in cuius productione lingua in ore quasi cavitatem aliquam assumit; os verò non admodum late deducitur; unde spiritus prodit, qui figurâ fermè imitatur linguam ipsam; in tali enim modulo talis effingitur effiguratio.

Zere n. 24. est E longum & quasi duplicatum, quod analogiam habet cum risu blandiori; initium soni ejus est circa epiglottidem, finis autem antè circa superiorem dentium ordinem; ideoque duobus globulis denotatur, qui quasi transparentes quædam atque spirituosæ, aut igneæ potius,

potius, plenæ tamen bullulæ sunt, quæ vim suam auribus hominum totam juxta omnes partes communicant, sicut speculum, etiam fractum, omnibus suis partibus totam imaginem reflectit; idque fit absque omni distractione, quia spiritus ille homogeneus est undiquaque, ut aqua, hydrargyrum & similia.

Chirek n. 25. est I magnum, in ejus formatione lingua convexitatem quandam adepta palato applicatur, sicut fit in litera Jod: os nondum valdè apertum est; atque tum anhelitus à gingiva & dentibus ad linguæ concavum repercutitur, & uno globulo designatur.

Cholem n. 26. est O longum, in ejus prolatione lingua undique soluta erigitur, mucrone ad uncini morem incurvato; nec ad palatum pertingente: Oris apertura tantilla est, ut vox aliqua subobscura per linguæ convexum prodeat, quæ designatur unico globulo, superiori linguæ parti appicto: atque illa vox subtristis, si mutatâ scenâ, superatâque in homine ideâ tristitiæ, majori spiritu prorumpat, signum summæ lætitiæ fieri potest.

Schurek n. 27. est U, formaturq; situ linguæ fermè eodem, quo Cholem; lingua tamen magis hîc delabitur & ad gin-

ad gingivas propius accedit, ita ut iste spiritus à dentibus & gingiva ad linguæ concavum reverberetur, id quod per globulum in illo loco appictum designari solet; inde jam sonus quasi feralis & lugubris prodit; ore nimirum quasi semi clauso.

Patach n. 28. est A clarum, ubi os patentius apertum est quam superius: lingua directo situ præna in ore decubito, unde sonus per lineam rectam designatur. Hæc oris apertio ipso nomine hujus vocalis expressa videtur?

Segol n. 29. imitatur sonum literæ *שׁ* apud Græcos, sonumque quasi vomentis exprimit; os hoc in loco ad imum usque diducitur, adeoque patentissimum est: initium autem sonorum ab epiglottide procedit, ut globulus ibi depictus ostendit; & quia mandibula ad imum usque descendit, lingua posteriori sua medietate elevare incipit, unde à dentibus anterioribus retrahitur, ut inferiores gingivas non attingat, atq; tum anhelitus, quia tantoperè patet arteria aspera, ad summos dentes, eorumq; gingivas alliditur, (unde ibi globulus) atq; deorsum inter linguam dentesq; inferiores repercutitur, ubi tertius globulus habetur.

Chirek parvum n. 30. est I breve, quod lingua efformat, cum à summitate

tate

tate deorsum pressa est, & mucrone suo radices dentium iterum attingit; unde sonus ipsius admodū acutus est.

Kibbu n. 31. est ii parvum, Gallico more pronunciandum, cum triplici quasi sonitu, quem tres etiam globuli designant, quorum primus circa macronem linguae & inferiorem gingivam, ore paululum primum aperto; alter in anteriore dentium parte, ore magis clauso, & tertius supra, versus palatum producuntur.

Scheva n. 32. depingitur duobus globulis, quorum unus in summa anterioris palati parte, alter inferius ad imas gingivas exoritur: sonus imperfectus est atq; non plenè elaboratus, quem omni situ & motu lingua formare potest, unde à quibusdam vocalium vicarius appellatur hæc vocalis, videtur autem quam proximè accedere ad primos loquendi conatus, qui in infantibus observari solent.

H. Jam satis instructus sum de natura literarum atq; vocalium, in se 12. *Cur Scriptura* consideratarum; cum autem ad compositionem dictionum accedo, illud *Hebraeorum à dextra & sinistra*, & non contra, ut apud nos & *non à sinistra incipiat.* alibi fieri solet?

M. Quemadmodum homo duas habet manus, dextrā nempe & sinistrā, illam nempe ad operandum, istam ad tenen-

tenendum, ita multa alia, in ipso, membra bina sunt; quorum tamen sinistrum semper infirmius est, & foemininum quasi; dextrum verò robustius & quasi masculinum. Atque ita se res quoque in oculis habet, quorum dexter ille est qui operatur, sinister vero qui tenet objectum atque apprehendit. Unde in iconismo n. 36. linea B C. ex oculo dextro B ad objectum C producta, tanquam quæ ad opus egreditur, longior est, quam linea C A, ab objecto ad oculum sinistram reducta; ex quo sequitur oculum rectum in legendo totum sensum erueri, sinistrum verò velut in quiete jacentem, eundem in sese recipere. Quia ergo natura non aliter legere potest quam isto modo, & contrarium naturæ planè adversatur, ideoque lingua Naturæ hoc etiam quod naturale est observat, ut nimirum à dextrâ ad sinistram scribatur atque legatur. Prætereà si oculi mei deberent respicere verba mea emanantia, aut ipsos motus linguæ observare, id certè fieri non posset nisi oculo præcipuè dextro: unde apparet, ipsam Naturam requirere, ut scriptura Alphabeti naturalis non à sinistra sed à dextrâ incipiat.

13. Unde componatur

H. Unde autem didicerunt homines non saltem juxta naturam ductum scri-

scribere, sed Grammaticam quoque *Grammatica* hujus linguæ, certis regulis positis, *perfectissima*. concinnare?

M. Non aliunde, quàm ex collatione Consonantium atq; Vocalium omnivariâ; cognitâ enim naturâ singularum, eâdemque cum singulis aliis collatâ, difficile non erit judicare, qua ratione aliæ cum aliis conveniant, atque aliæ ab aliis discordent, unde facillimum est formare regulas, permutationum præcipuè, sive Vocalium in vocales, sive consonantium in consonantes.

Colloquium Septimum.

De

Lingua Sancta in se
considerata, ejusq; perfectione.

H. Sicut, ut speramus, jam satisfactum erit, si non omnibus, tamen aliquibus, introductâ cognitione veri Alphabeti naturalis, quod Hebraicum est; ita jam necessum erit ut etiam aliquid dicatur de *Lingua S.* in se consideratâ, & quam eleganti ordine illa coagmentata sit, sine quo nulla uspiam inveniri poterit perfectio.

M. Hic

1. In quo illa
potissimum
consistat.

M. Hic necesse esset, ut post declaratum Alphabetum Naturæ quoque proponeretur *Grammatica Naturalis*, (de qua tamen fortè alio tempore;) quia autem de rebus ipsis hîc agere extra propositum foret; idcò de linguâ S. quoque parum hîc proferri poterit. Si tamen conclusionis loco aliquid de his quæritur; sciendum est (1.) istam esse linguâ S. naturam, ut aliquis exercitior, ex sola consonantium combinatione non adhibitis vocalibus, verum scripturæ cujusdam sensum assequi queat: id quod à Judæis quotidie fieri videmus, quippe qui à pueris libros legunt Hebraicos punctis vocalibus plerumq; destitutos. (2.) Quia ex præscriptis supra consonantibus atq; vocalibus, omnes prodierunt linguæ, quotquot unquâ in toto terrarum orbe inveniuntur, sciendum est, linguas confusas à puriori non aliter posse discerni, quàm ex eo, quod in hâc literâ radicales ubiq; cum summo ordine atq; verè harmonice concurrant ad compositionem dictionum; in illis verò omnia quasi cæco impetu ad suam confusionem ruant. Cum igitur hoc ipso lingua Hebraica à reliquis omnibus discernatur; sperandum est fore, ut quicumq; puritatem atq; veritatem amant hoc veluti stimulo alacriores facti ordinatissimam hanc linguam præ

2. Quomodo à
reliquis lin-
guis confu-
sioribus dis-
ferat.

præ

præ cæteris ardentius amplectantur atq; excolant. (3.) Ut autem ordinatissimus ille radicalium ad constituentes voces concursus eò rectius intelligatur, notandum est, *unam consonantem non potuisse producere vocem; ideoq; progressu opus fuisse.* Si igitur assuetis *duabus literis*, ex quarum diversimoda combinatione duæ voces exurgunt, omnes totius linguæ radices constitui debuissent; factâ duarum illarum consonantium per omnes reliquas ductione (quarum numerum Hutterus in cubo suo connumeratis nempe He mappicato & Sin ad 24. extendit) 600. voces inventæ essent: qui certè numerus ad constituendas radices perfectæ alicujus linguæ non sufficeret. Igitur ulterius progrediendum fuit, adq; unam radicem constituendâ *tres literæ* assumendæ fuerunt: Illæ toties transpositæ quoties possibile est, sex voces producant, quibus per totum Alphabetum ductis (excluso He mappicato, unde numerus omnium consonantium exurgit ad 23.) secundum Hutterum 13248. radices oriuntur possibiles, quarum tamē actu usitatarum idē Hutterus tantum 2117. numerat, (quæ quidem plerumq; æquivocæ sunt; nunquam a casu tales, quia formalia plurimum illarum significationum à diligentioribus facile inveniri possunt. Quia ergo numerus radicum possibiliū usitatarum earundem

3. *Quare Radices tantum è tribus componantur literis.*

dem numerum in tantum transcen-
dit, sequitur *tres literas ad unam radi-*
cem omnino sufficere: unde patet, quo-
modo constitutio linguæ Hebraicæ
cum ipsa vocum natura concordet;
quippe in qua ad unam radicem tres
quoque saltem literæ requiruntur. Et
sex quidem illæ variationes primæ u-
no intuitu ab homine faciliè compre-
hendi possunt, præsertim si ille pau-
lulum in talibus fuerit exercitatus;
unde apparet, quàm faciliè sit, ut ali-
quis totius hujus linguæ cognitionem
sibi acquirat.

4. *Et cur non
plures ibi
assumantur
literæ.*

H. Annon autem progressus fieri
potuisset ulterius, ut ad unam radi-
cem 4. 5. 6. 7. aut plures literæ assu-
merentur?

M. Neutiquam: Hinc enim im-
mensa planè radicum summa exur-
geret. *Quatuor* enim literæ 24. trans-
poni possunt, prima vice; *quinque* cen-
ties vices; 6, 720cies, *septem* denique
millies quadragies, quæ summæ per
totum Alphabeti ordinem variatæ
inexplicabiles radicum copias produ-
cerent. Quia autem nulla omnino
lingua reperitur, quæ non aliquot
millibus radicum absolvi queat, quid
quæso tot millenæ myriades reliquæ
prodesse? aut quo jure has potius
radices ad usum revocarent homines
quam cæteras? cum omnes ex una
tantum

tantum radicalium transpositione originem trahant? Ex his omnibus igitur firmum deduci potest argumentum, quod *Lingua Hebraica sola & unica sit illa, quæ cæteris confusis omnibus opponi queat, illisque & nobilitate & utilitate præponderet.* Jam igitur nihil restat amplius, quam ut paucis ostendatur, quamam via quis ad verum vivumque totius hujus linguæ intellectum pervenire queat. Ut itaque hoc debito ordine fieri possit, optimum omnino videtur, ut aliquis ad ipsam Scripturam Sacram confugiat: quia enim illa à Deo ter Optimo Maximo hominibus proposita est, ut sanctissima ejus voluntas in eadem inveniat, atque agnoscat, fieri non potest, quin omne hoc quod quæritur, simplicissimè atque ad vivum ibidem inveniat.

§. Qua ratione quis ad verum ac genuinum illius lingue intellectum pervenire queat.

H. Quam multi autem Scripturam S. non semel pervolverunt, nec unquam tamen convicti sunt tale quid in ea inveniri?

M. His respondere possem, me tempore cæcitatæ meæ in eadem fuisse opinione; imò ne per somnium quidem unquam vidisse, quod in eadem natura verarum literarum inveniri posset; quo in casu tamen jam merito rideri ab omnibus possem, qui vident, quod singulæ totius S. tex-

E

cus

tus literæ, nullâ exceptâ, suam vitam & habeant & demonstrent, nec aliter facere possint.

6. Et quomodo ille in S. Scriptura se præbeat conspicendum.

H. Quomodo autem *virus* illæ Scripturæ intellectus se præbet conspicendum?

M. Hic observari potest, quod ibidem primò naturales illa vivæq; literæ extent, ex quarum figura ipsa pronuntiatio facile formari potest: ex illis deinde voces componuntur, quarum significatio eundem, qui juxta suprapositum Alphabetum naturam ipsius linguæ paulò exactius cognovit, non diu latere potest. Illæ voces præfixis atque suffixis suis adeò sunt limitatæ, ut ex universali suo significato his ipsis accuratè satis specificentur: cum quibus si naturales ubiq; sententiarum incisiones atque distinctiones conferantur, atq; singula aliquoties diligenti ruminacione repetantur, tunc accidit, ut in homine sensim viva quædam imago atque idea ipsarum rerum generetur, quæ per viva illa verba eorumque congruam ubique syntaxin, tam concinnam atque vivam adipiscitur harmoniam, cum tanta activitate atque energia conjunctam, ut tandem in ipsam vocem erumpat, vitamque suam, quæ antea in animo tantum ceu matrice conclusa erat, palam

7. Quomodo Idea illius per vocem erumpat.

lam

Iam præbeat conspiciendam. Cum
 deinde *hæc idea iterum in aures auctoris*
sui relabitur, non aliter fieri videmus,
 quam si mater aliqua propriam sobo-
 lem in sinum suum recipiat, unde tan-
 tum exoritur gaudium, ut majus sem-
 per majusque homini accedat robur
 & facultas largior progrediendi ulte-
 rius. Nam prorupens iste vivusq;
 Scripturæ intellectus non aliter se ha-
 bet, quam *cum idea Træ* in aliquo ita
 invalescit, ut vehementibus atque pe-
 netrantibus verbis in scenam quasi
 proruat: tum enim genuinus verbo-
 rum horum sensus à quovis quam fa-
 cillimè intelligi potest, nec faciliè in-
 venietur aliquis, qui voce fictâ simile
 quid præstare queat, quamvis omnes
 histriones, atque mimi omnes ad id
 contendant nervos. Atque ita *Amor*
quoque viventem in se Ideam, natura-
 libus planè & quasi fascinantibus ver-
 bis depingere potest, quæ suam ima-
 ginem tam exactè referunt, ut nuda
 illorum veritas tam faciliè à simulatio-
 ne quavis discerni queat, quam faciliè
 privignus à filio patrifante discerni-
 tur. Hic enim verum est, quod vul-
 gò dicitur, *quod ex corde provenit, corda*
etiam repetit, cum quod ex capite sal-
 tem, immaturo partu, editur, contra-
 dicentes plerumque inveniat quam

8. Et quid
 vox illa in
 auribus illius
 hominis lo-
 quentis ope-
 retur.

9. Exemplat
 quomodo vi-
 va aliqua
 vox à fictâ
 discerni
 queat.

plurimos. Simile quiddam in vere afflictis atque maestis apparet, quibus dolor quasi ipse ex ore proloquitur, ideamque suam tam exactè repræsentare potest, ut multa non sit opus difficultate, si quis tales discernere velit

10. Et quæ ratione quis hoc modo ad veritatem perducatur.

11. Qualis sit differentia inter vocem vivam & aliam imperfectam, deque iis, qui saltem aliorum verba imitantur.

à mendacibus. Ita, inquam, res etiam se habet, cum semel conceptâ animo sensus sacri ideâ: unde homo illius beneficio gradatim quidem, sed propriè tamen ad perfectam veritatis cognitionem pervenire potest, ut ab articulo quasi ad digitum, à digito ad illius motus varios, ab his ad manum ipsam, & tandem, per hunc modum, gradatim ad totum integrum perveniat. Et in tali ordine vita quædam atque vis inest; cum ex adverso, qui sine mente, aliorum tantum verba evomunt, illarum avium instar, quæ humanam vocem imitari discunt, quia ab ipsa re nullam habent impressam sibi ideam, non nisi gelidos & mortuos pariant fœtus. Atque eo ipso similes sunt illis mespilorum surculis, qui inverso ordine, qua parte tenuissimi sunt trunco suo infiti, cum progerminarunt è loco suo naturali abscinduntur, atque ita pedibus quasi in altum protensis, succoq; per caput attracto fructus proferre dicuntur semine suo naturali atque nucleis carentes: non potest enim fieri, ut gener-

neratio tam perversa, *verum aliquod semen ostendere queat.*

Antequam ultimam rei manum adhibeam, dicendum quoque aliquid est de ipsis Hebræorum accentibus; ut cum, illos apud Antiquos in usu non fuisse, perspectum fuerit, causa simul pateat, quare supra à nobis nihil de illis sit propositum. Primò enim Grammatici certant & adhuc sub iudice lis est, *quantus sit illorum numerus*, quia alii viginti alii triginta alii plures alii pauciores numerant; *que copia meritò illos reddit suspectos*, cum non tantum omnium linguarum natura quàm paucissimis possit esse contenta, sive tonici spectentur, sive distinctivi; sed etiam Antiqui Hebræi brevitatis & paucitatis ubique fuerint quam studiosissimi; ad unam enim radicem *paucissimas* literas requirunt, omnia Pronomina fermè *paucissimis* suffixis, quam plurimas Conjunctiones atque Præpositiones præfixis *paucissimis* expresserunt, *paucissimas* Declinationes requirunt, & prolixum sæpè sensum *paucissimis* verbis proponunt: quis ergò statuere vellet, illos in parte totius linguæ *ultimâ* tam immoderatâ copiâ uti voluisse? Cum illi quoque qui horum Accentuum coordinationem quam exactissimè & elegan-

E 3

legan-

elegantissimè indagarunt, paucissimis
 signis distinctionum atque conjun-
 ctionum contenti sint, nec supra 8.
 vel novem Characteres requirant,
 quorum beneficio non sine fructu tex-
 tum sacrum sufficienter dispungere
 solent. Et quænam illos coëgerit
 necessitas, ut tot ubique adhiberent
 ministros, qui nihil aliud agunt, quam
 ut connexioni inserviant, & pergere
 jubeant legentem ad majorem ali-
 quam distinctionem usque; quasi
 non sit naturæ consentaneum, ut et-
 iam non adhibitis talibus signis quis
 legendo pergat, donec vel sensus vel
 distinctio subsistere jubeat? 2. Si an-
 tiquis Hebræis in more fuisset posi-
 tum, talia undiquaque per scripturam
 suam accumulare signa, procul dubio
signa interrogationis, admirationis, in-
terjectionum, parentheseon, & similia
 non omisissent, quia nihil magis va-
 let ad geminam distinctionem infe-
 rendam: quia autem tam necessaria
 non adhibita sunt, probabile fit, nul-
 la adhibita fuisse. 3. Si quid ejusmo-
 di antiquis notum fuisset, procul du-
 bio aliquod etiam horum vestigium
 in *literatura Samaritanorum* occurre-
 ret: 4. Etiam illæ lingue, quæ ab Hebræis
 suas literas acceperunt, cum iisdem si-
 mul accentus accepissent, si illi in usu
 fuissent tum temporis; quod tamen
 non

non factum esse Græcorum atque Latinorum antiqua monumenta satis luculenter ostendunt, quippe in quibus nihil planè distinctionum ullibi occurrit, sicut alii id prolixè deduxerunt. Unde & N. T. quod sine distinctionibus accentibusque ac spiritibus hodiè (cum Lingua Græca non amplius adeò est vernacula) vix commodè usurpari posset, priscis temporibus iisdem notulis caruit. 5. *Linguae illæ, quæ non tam filia quam sorores Hebrææ dici possunt*, aliquid vel olim habuissent vel adhuc haberent, his accentibus analogon; quale tamen nec olim apud Chaldaicam, nec in hodiernum usq; diem apud Arabicam vel Syriacam invenitur. 6. *In Talmude*, ubi nihil fermè omissum est, quod ad Judæorum Antiquitatem spectare potest, non tam altum esset de istis nominibus figurisque omnibus silentium. 7. Quia in istis minutijs variare quam maximè solent lectiones, aliquod horum exemplum etiam in *Keri & Ketibh* occurreret; quod tamen non fit. 8. *Doctissimi etiam Patres, quales fuerunt Origenes & Hieronymus*, qui linguæ Hebraicæ quàm peritissimi fuerunt, aliquam eorum habuissent cognitionem; quod tamen ita se non habet: cum enim Hieronymus de accentibus

bus loquitur, ex verbis ejus manifestum satis est, ibidem tonum vocis adeoque syllabæ elevationem intelligi; 9. Quia Judæi gloriam suæ gentis ubique quam avidissimè quærunt, fieri non possët, *ut aliquis ex ipsorum Doctõribus* opinionem de novitate Accentuum foveret, nisi à veritate compulsus: cujus rei exemplum tamen in Elia Levita habemus. manifestissimum. 10. Judæi omnes *non tam sanctum haberent exemplar Pentateuchi sui,* in quo nullus ullibi accentus occurrat; & in eo tamen tantus est ipsorum Zelus, ut tale aliquod volumen, ubi pauca quædam puncta exscripta mox tamen erasa fuerint pro profano habeant. Et talia volumina, teste Alvario Semedo, etiam apud Judæos Sinenses in usu sunt, qui tamen, quia nec de Christo nec de Judæorum nomine ipsis aliquid innouit, (cum Israëlitas se dicant) adhuc ex reliquiis abductarum decem tribuum videntur esse. Si quis autem dicat, cantica sacra olim in templo sine notis Musicis cantari non potuisse; eamque cantandi artem etiam sine notis Musicis propagari non potuisse; cumque de signis musicis aliis nihil hætenus innouerit, probabile esse *hos accentus fuisse notas illas Musicorum præcorum:* Hæc certè nullo omnino nituntur
fun-

fundamento : quia enim, fatentibus
 omnibus, Musica Veterum inter res
 omninò deperditas numeranda est ;
 quomodo probari poterit istas fuisse
 illius notas ? cum præcipuè non libri
 saltem Musici atque Poëtici, qui vi-
 dentur publicè potuisse cantari ; nec
 Mosaiici tantum, qui in Templo & Sy-
 nagogis statim temporibus legeban-
 tur, sed omnes, etiam Hagiographi,
 & in illis quoque ista capita, quæ nil nisi
 nomina propria continent, accentus ha-
 beant. Si porrò quis ad auctoritatem
Libri Zohar confugiat, citato ex eo-
 dem hoc loco : *Motiones Accentuum*
per manum Moſis firmatas esse ; ille e-
 volvere poterit Bibliothecam Rabbi-
 nicam Joh. Buxtorffii P., (qui tamen
 pro antiquitate accentuum multa a-
 liàs fecit) ubi præsertim in Abbrevia-
 turis loco de R. Simeon Ben Jochai,
 clarè satis ostenditur, quod antiquitas
 illius libri tanta non sit, quantam vul-
 gò putant. Ex istis omnibus manife-
 stum est, *Accentuationem esse recen-
 zius quid* : quod procul dubio à Ju-
 dæis quibusdam pio Zelo actis in
 hunc finem excogitatum est (quan-
 quam diu post illorum dispersionem,
 quia *Karraitæ* quoque accentus non
 admittunt) ut libri sacri, qui in Syna-
 gogis præleguntur, eò ornatius &
 quasi cantillando legi possent ; quod enim
 vis

vis Musicæ in illis lateat omnium Judæorum testimonio certum est : & exinde à Masorethis posterioribus ad totum Scripturæ textum apppositi videntur.

Id tamen negari non potest, Auctores hujus Accentuationis majores textus s. distinctiones (quippe quæ à Judæis, quibus Deus oracula sua credidit, oblivioni penitus non potuerunt tradi, accedente nimirum insigni illo erga hæc putamina Scripturæ Zelo) ubiq; quam accuratissime observasse; unde iidem accentus non parum ad genuinum verbi divini sensum conferunt. In isto quoq; labore tam elegans observatus est ordo, ut ille non omninò pro vano sit habendus, quia præcipuè illud, quod apud peritos natura monet, pro imperitis eo ipso tam elegantes notulæ ostendunt.

CONCLUSIO.

Atq; hoc inter alia est illud, quod nuda & simplex mihi suggessit meditatio, saltem quoad maximam partem, cum in certo quodam loco omnibus privato adminiculis, quæ ad accuratiorem rei alicujus inventæ elaborationem sunt necessaria, præter unicum illud meditandi subsidium nihil mihi esset reliquum. Tum enim occasio talia cogitandi mihi nascebatur è meditatione quadam, quam
mecum

mecum disquirebam, quid facien-
 dum esset, si vivere me oporteret in
 Insula quadam, in qua non nisi ho-
 mines à nativitate sua surdi, habita-
 rent, ut vitam tamen ducere possem
 cum optimâ conversatione jucundis-
 simam. Jam igitur omnia liber-
 rimo cujuscunque judicio exposita
 esse volo, eique DOMINO, qui os
 linguamq; posuit in homine,
 gratias ago infinitas in o-
 nia seculorum se-
 cula.

S U L Z B A C I

Typis Abrahami Lichtenthaleri.

ANNO M. DC. LXVII.

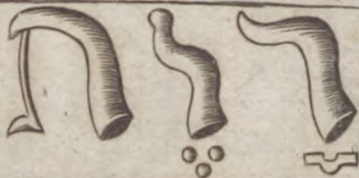
2

3

4

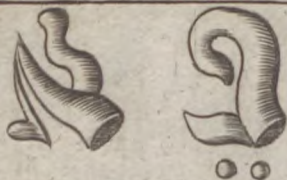
14

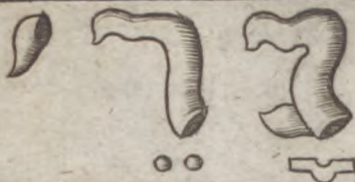

171

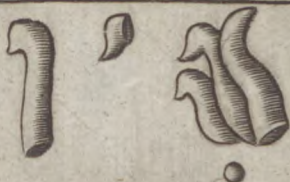

25

ח' י ר